

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ЛАПОВО

**Локални акциони план (ЛАП) за родну
равноправност у општини Лапово
2025–2030**

Лапово, 2025

Садржај

Уводна реч предсеника општине Лапово	3
ПОЈМОВИ – АСПЕКТИ РОДНИХ ОДНОСА, ПРАВА И ПОЛИТИКА	4
Преглед табела, слика и графикана	6
УВОД	8
1. МЕЂУНАРОДНИ ЗАКОНСКИ ОКВИР РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ.....	10
2. НАЦИОНАЛНИ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ	11
2.1. Институционални механизми за остваривање родне равноправности	15
2.2. Институционални оквир за унапређење родне равноправности у општини Лапово	16
3. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА	17
4. АНАЛИЗА СТАЊА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОПШТИНИ ЛАПОВО.....	19
4.1. Становништво	19
4.2. Економија.....	24
4.3. Образовање	28
4.3.1. Предшколско образовање.....	30
4.3.2. Основно образовање	32
4.3.3. Средње образовање	33
4.4. Култура	35
4.5. Здравство	36
4.6. Социјална заштита.....	36
5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И МОНИТОРИНГ	38
6. ЦИЉЕВИ, МЕРЕ, АКТИВНОСТИ И ИНДИКАТОРИ	38
РЕФЕРЕНЦЕ	56

Уводна реч предсеника општине Лапово

Поштовани суграђани и суграђанке,

Са задовољством вам представљам Локални акциони план за родну равноправност у нашој општини Лапово. Овај документ је резултат заједничког труда, посвећености и визије да изградимо друштво које поштује права сваког појединца, без обзира на пол, и које осигурава једнаке могућности за све.

Родна равноправност није само питање друштвене правде већ и кључни предуслов за одрживи развој и просперитет наше заједнице. Уложени напори у креирање овог плана одражавају нашу одлучност да елиминишемо родне неједнакости и да оснажимо све грађане, са посебним акцентом на побољшање положаја жена и девојака.

Локални акциони план представља практичан и систематичан оквир за спровођење мера које ће осигурати равноправност у свим аспектима живота – од образовања, здравства и запошљавања, до јавног и политичког живота. Посебан фокус стављен је на борбу против насиља над женама, подршку женском предузетништву и укључивање жена из руралних подручја у друштвене и економске токове.

У спровођењу овог плана очекујемо активну сарадњу свих – институција, организација цивилног друштва, привредника и појединаца. Само заједничким напорима можемо креирати окружење у којем ће сви имати једнаке шансе за напредак и испуњење свог пуног потенцијала.

Уверен сам да ће овај план бити основа за значајне промене и да ће нам свима послужити као подстицај да градимо Лапово као општину која је пример поштовања, солидарности и једнакости.

Хвала свима који су допринели изради овог важног документа, и позивам све наше грађане да се активно укључе у његову реализацију.

С поштовањем,

Професор Бобан Миличић

Председник општине Лапово

ПОЈМОВИ – АСПЕКТИ РОДНИХ ОДНОСА, ПРАВА И ПОЛИТИКА

У области родне равноправности, користи се велики број појмова који описују различите аспекте родних односа, права и политика. Ево неких од најважнијих појмова:

1. Род (Gender)

Род се односи на социјално конструисане улоге, понашања, активности и атрибуте које друштво сматра прикладним за људе на основу њиховог пола. Разлика између пола и рода је у томе што пол подразумева биолошке разлике, док се род односи на културне и социјалне аспекте.

2. Родна равноправност (Gender Equality)

Родна равноправност се односи на стање у којем људи, без обзира на њихов пол или род, имају једнаке могућности, права и обавезе у друштву. То укључује једнак приступ образовању, здравству, запошљавању и учешћу у политичком животу.

3. Родна неједнакост (Gender Inequality)

Родна неједнакост се односи на друштвене и економске разлике између мушкараца и жена које резултирају различитим приступом ресурсима, могућностима и одлучивању у друштву.

4. Родни стереотипи (Gender Stereotypes)

Родни стереотипи су предрасуде или општа уверења о томе шта се сматра "прикладним" понашањем или улогама за мушкарце и жене, заснована на њиховом полу. Ови стереотипи могу ограничаити људе у њиховим изборима и активностима.

5. Родна идентификација (Gender Identity)

Родна идентификација је лична представа о томе којим полом или родом особа себе види, што може бити различито од пола који је додељен при рођењу. Ово може укључивати људе који се идентификују као мушкарци, жене, небинарни или други родови.

6. Родна дискриминација (Gender Discrimination)

Родна дискриминација се односи на неједнак третман особа на основу њиховог пола или рода, који може бити изражен у различитим облицима, као што су неједнак приступ ресурсима, запошљавању, образовању или политичком учешћу.

7. Родна равноправност у запошљавању (Gender Equality in Employment)

Овај појам односи се на осигурање да мушкарци и жене имају једнаке шансе за запошљавање, напредовање у каријери и равноправно плаћање за исти рад.

8. Родна политика (Gender Policy)

Родна политика укључује стратегије и мере које имају за циљ постизање родне равноправности у различитим сферама друштва, као што су образовање, здравље, економија и правосудни систем.

9. Родна осетљивост (Gender Sensitivity)

Родна осетљивост подразумева свест и разумевање различитих потреба и изазова са којима се суочавају људи различитих родова, као и способност да се реагује на те потребе при доношењу одлука.

10. Интерсекционалност (Intersectionality)

Интерсекционалност је концепт који истиче како различити облици друштвене неједнакости (попут расе, класе, сексуалне оријентације и инвалидности) могу да се прелазе и утичу на искуства људи, нарочито жена, у контексту родне равноправности.

11. Родна равноправност у образовању (Gender Equality in Education)

Овај појам односи се на обезбеђивање једнаких образовних могућности за све ученике без обзира на пол, као и на разматрање како образовне институције могу утицати на стереотипе и родну равноправност.

12. Економска равноправност (Economic Gender Equality)

Економска равноправност подразумева једнаке економске могућности за мушкарце и жене, укључујући једнаке плате, приступ радним местима, као и правду у економским односима.

13. Родна једнакост у здравству (Gender Equality in Health)

Родна једнакост у здравству бави се осигурањем да мушкарци и жене имају једнаке могућности у приступу здравственим услугама и да здравствени системи узимају у обзир родне разлике.

14. Родна равноправност у политици (Gender Equality in Politics)

Родна равноправност у политици се односи на обезбеђивање једнаке представљености и учешћа жена и мушкараца у политичким процесима, као и на борбу против родне дискриминације у политичким структурама.

Преглед табела, слика и графикана

- Табела 1. Становништво општине Лапово – основни подаци
- Графикон 1. Становништво по петогодиштима и полу општине Лапово, 2023. (%)
- Табела 2. Становништво према старосним групама и полу општине Лапово, 2022–2023
- Слика 1. Становништво према старосним групама општине Лапово, 2023
- Графикон 2. Живорођени према полу општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 3. Умрли према полу општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 4. Стопа неонаталне смртности према полу, 2021–2023. (Умрла одојчад старости 0-27 дана на 1000 живорођених)
- Графикон 5. Досељено и одсељено становништво општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 6. Домаћинства према броју чланова и типу насеља општине Лапово 2022. (%)
- Графикон 7. Породице са децом према броју деце општине Лапово (%)
- Табела 3. Запосленост и зараде
- Графикон 8. Просечне зараде без пореза и доприноса, 2021–2023. (РСД)
- Графикон 9. Регистровани запослени према општини пребивалишта, 2021–2023
- Графикон 10. Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника, 2021–2023. (%)
- Графикон 11. Регистровани незапослени према полу, 2021–2023.
- Графикон 12. Регистровани незапослени на 1000 становника, према полу 2021–2023.
- Графикон 13. Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2023. (%)
- Графикон 14. Брисана/угашена и новооснована привредна друштва, 2021–2023.
- Графикон 15. Брисани/угашени и новоосновани предузетници, 2021–2023
- Графикон 16. Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2022. (%)
- Графикон 17. Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2022. (%)
- Графикон 18. Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2022
- Графикон 19. Учешће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2022. (%)
- Табела 4. Подаци о предшколском образовању за 2023. годину
- Графикон 20. Обухват деце припремним предшколским програмом, 2021–2023. (%)
- Графикон 21. Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. (%)
- Табела 5. Подаци за основно образовање
- Графикон 22. Ученици уписани у основне школе, 2022. (%)
- Табела 6. Основни подаци Средње образовање
- Графикон 23. Ученици уписани у средње школе, 2023
- Графикон 24. Ученици који завршавају средњу школу, 2023.

*Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030*

- Табела 7. Преглед здравствене установе
- Табела 8. Подаци о социјалној заштити
- Графикон 25. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2022

УВОД

Република Србија има установљен национални оквир за родну равноправност, кроз успостављање новог Закона о родној равноправности ("Сл. гласник РС", бр. 52/2021) као и Националну стратегију са пратећим Акционим планом за родну равноправност.

Упркос постојећем законском и политичком оквиру, родне неједнакости у Србији и даље постоје и присутне су у свим сферама живота, приступу ресурсима, учешћу у процесима одлучивања и међуљудским односима.

„Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу“ или *"European Charter for Equality of Women and Men Local Life"* настала је 2006. године. Документ Савета европских општина и региона донео је повељу са којом се локалне власти обавезују на унапређење родне равноправности кроз пружање практичних алата којима се омогућава локалним управама да у своје политике уведу принцип родне равноправности у свим областима живота за које су надлежни.

Република Србија је успоставила механизме за родну равноправност на свим нивоима власти: законодавни, извршни и независни механизми за праћење на националном, покрајинском и локалном нивоу. Влада Републике Србије успоставила је Координационо тело за родну равноправност 2014. године са мандатом да координира рад Владе и напоре у остварењу родне равноправности. Координационо тело за родну равноправност води и прати спровођење националне политике о родној равноправности, одржава континуирани дијалог са контакт особама задуженим за родну равноправност.

Иако је у последњих десет година постигнут значајан напредак у области родне равноправности и наше законодавство јемчи једнака права женама и мушкарцима, родна равноправност још увек није присутна у свакодневном животу, јер мушкарци и жене не остварују иста права и жене су у појединим сегментима у неповољнијем положају, те је потребно предузети одређене мере како би се ове неједнакости уклониле и њихов положај уравнотежио.

Локална самоуправа, у оквиру својих надлежности, осигурава равноправност жена и мушкараца и постизање једнаких могућности на локалном нивоу. Механизми за родну равноправност су одговорни за мере и активности које су у функцији родне равноправности и постизања једнаких могућности на локалном нивоу.

Остварење родне равноправности је једно од кључних питања развоја друштва и локалне заједнице, јер омогућава адекватно и потпуно коришћење како мушких, тако и женских људских ресурса и доприноси квалитетнијем животу у локалној заједници. Увођење родне равноправности у политике јавне управе и у све области друштвеног живота захтева деловање у смислу повећања знања о узроцима и последицама дискриминације по основу пола. Примена политике једнаких могућности и родне равноправности подразумева употребу недискриминаторног, родно осетљивог језика. Национална стратегија за родну равноправност за период 2021 – 2030 године препоручила је увођење недискриминаторне терминологије и стандардизацију српског језика у погледу правилне употребе рода и одговарајућих израза у прописима и комуникацији.

Циљ Локалног акционог плана је да утврди приоритете, активности и средства, која ће за циљ имати побољшање положаја жена и унапређење родне равнопаравности.

Дискриминација може бити директна, индиректна, али и системска. Управо је то она дискриминација која специфичне потребе једне групе, овде условљене родним улогама,

не препознаје односно не узима у обзир. Наведено се најбоље може видети у погледу права особа са инвалидитетом, у случајевима неприступачних објеката, тј. када у објектима не постоје рампе, лифтови и сл. Препреке не морају бити само физичке, него и културне. Познат је податак да жене ређе возе аутомобиле од мушкараца, те укидање градских и приградских аутобуских линија неоповољније утиче на жене него на мушкарце.

Имајући у виду наведено, осим законских решења, потребне су и додатне мере којима би се могућности мушкараца и жена изједначиле, односно неутралисала неравноправност која произилази из родних стереотипа (афирмативне мере). Међутим, да афирмативне мере не би биле потребне, неопходно је трансформисати родне улоге и обрасце које доводе до неравноправности и то управо увођењем родне перспективе.

Усвајањем Локалног акционог плана за родну равноправност у општини Лапово за период 2025 – 2030 (у даљем тексту ЛАП за родну равноправност) изражава се решеност општине Лапово да се у локалној заједници обезбеди што већи обим поштовања родне равноправности.

1. МЕЂУНАРОДНИ ЗАКОНСКИ ОКВИР РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Република Србија је потврдила међународна документа у којима су заштита жена од дискриминације и поштовање родне равноправности основ остваривања људских права.

С обзиром на то да је Република Србија у процесу укључивања у европске интеграције неопходно је обезбедити остваривање и заштиту основних људских права те поштовање највиших међународних стандарда.

1) **Конвенција УН о укидању свих облика дискриминације жена (CEDAW)** је међународни правни инструмент којим се захтева од земаља да елиминишу дискриминацију жена у свим областима, а који промовише једнака права жена. CEDAW се често описује као међународна повеља о правима жена. Конвенција је део међународног права и правно је обавезујућа за државе које су ратификовале Конвенцију. CEDAW настоји да постигне „суштинску једнакост“ или „једнакост резултата“, чиме се наглашава да би требало да постоји једнак приступ, једнаке могућности и једнаки резултати за жене и девојчице. То подразумева да су државе у обавези да предузму све неопходне мере које могу бити потребне да се осигура да жене и девојчице заиста искусе једнакост у својим животима (извор: Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (CEDAW), Извор: <https://www.minljmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-konvencija-CEDAW.php>;

2) **Пекиншка декларација и Платформа за акцију** (Пекиншка платформа) су усвојене на Четвртој светској конференцији о женама, септембра 1995. године, у Пекингу, након декаде УН посвећене борби за женска људска права. Основни смисао Пекиншке декларације је унапређивање "циљева једнакости, развоја мира у корист свих жена у свету и у интересу човечанства у целини". Платформа за акцију се бави пре свега отклањањем препрека за равноправно учешће жена у економском, културном и политичком одлучивању, као и за остваривање једнаких права жена и мушкараца у приватном и јавном животу.

(Извор: http://www.e-jednakost.org.rs/kurs/kurs/download/pekinska_deklaracija.pdf).

3) **Европска повеља о родној равноправности** је документ који даје јасан преглед свих области рада локалне власти у којима је неопходно уважити принцип једнаких могућности. Родна равноправност претпоставља да постоје једнаке могућности за мушкарце и жене да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају идентичне могућности да уживају све користи од напретка једне заједнице.

(Извор: <https://ravnopravnost.org.rs/wp-content/uploads/2017/03/Evropska-povelja-o-rodnoj-ravnopravnosti-na-lokalnom-nivou.pdf>).

4) **Резолуција 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији**, усвојена је 31. октобра 2000. године, а њен значај је у томе што позива на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, пост конфликтним ситуацијама, мировним преговорима и мировним операцијама. Резолуција указује и на посебне потребе жена и деце у току ратних сукоба и потребу њихове заштите, те спречавање и кажњавање сексуалног и сваког другог насиља над женама. Резолуција је обавезујућа за све чланице УН, без потребе за додатном ратификацијом. Веома је битно нагласити да жене нису само жртве рата и

насиља, већ и да имају врло активну улогу као учесницеу сукобљеним странама, као градитељке мира, политичарке, активисткиње.

(Извор:

<https://www.pravnoinformacionisistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/zakljucak/2017/53/1>);

5) Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, односно Истанбулска конвенција је донета у Истанбулу 11. маја 2011. године. Циљеви ове конвенције су: заштита жена од свих видова насиља и спречавање, процесуирање и елиминисање насиља над женама и насиља у породици; допринос сузбијању свих облика дискриминације над женама и промоција суштинске једнакости између жена и мушкараца, укључујући и оснаживање жена; израда свеобухватног оквира, политика и мера заштите и помоћи свим жртвама насиља над женама и насиља у породици; промоција међународне сарадње у погледу елиминисања насиља над женама и насиља у породици; пружање подршке и помоћи организацијама и органима унутрашњих послова у делотворној сарадњи да би се усвојио обухватни приступ елиминисању насиља над женама и насиља у породици.

(Извор:<https://rm.coe.int/1680462540>);

2. НАЦИОНАЛНИ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Устав Републике Србије, чланом 15. установљава политику једнаких могућности као обавезу државе и јемчи равноправност жена и мушкараца.

Највиши правни акт Републике Србије прокламује начело једнакости пред Уставом и законом и забрањује непосредну и посредну дискриминацију на било којој основи, укључујући и дискриминацију на основу пола. Гарантује право на једнаку законску и судску заштиту, правну заштиту свих основних људских права свим грађанима и грађанкама без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама у циљу заштите зајемчених права. Устав Републике Србије предвиђа да Република Србија може увести посебне мере „ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима”. Ова уставна одредба отвара простор за развијање политике родне равноправности и унапређење законодавства, као и за увођење и примену мера са циљем елиминације дискриминације жена.

Закон о забрани дискриминације је општи закон којим је успостављен свеобухватан систем заштите од дискриминације. Овим законом је уређена општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације.

Дефинисани су непосредна и посредна дискриминација, повреда начела једнаких права и обавеза, позивање на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације, говор мржње и узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање и навођење на дискриминацију тежак облик дискриминације је вишеструка дискриминација лица на основу два или више личних својстава, без обзира на то да ли се утицај поједних личних својстава може разграничити (вишеструка дискриминација) или се не може разграничити (интерсекцијска дискриминација).

Прописани су и посебни случајеви дискриминације, између осталог, дискриминација на основу пола, рода и родног идентитета, која постоји ако се поступа противно начелу родне равноправности, односно, начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота. Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол, односно, род и родни идентитет или због промене пола, односно, прилагођавања пола родном идентитету, као и због трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета или посебне неге детета. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавања, уцењивања и узнемиравања с обзиром на пол, односно, род и родни идентитет, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно, стереотипних улога полова.

Законом о родној равноправности прописане су мере политике за остваривање и унапређивање родне равноправности, врсте планских аката у области родне равноправности и начин извештавања о њиховој реализацији, институционални оквир за остваривање родне равноправности, надзор над применом закона и друга питања од значаја за остваривање и унапређивање родне равноправности.

Према одредбама овог закона, родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошких формираних разлика између мушкараца и жена, различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама.

Законом је операционализован процес увођења родне перспективе прописивањем обавезе усвајања посебних мера, родно одговорног буџетирања, прикупљања родно осетљивих података и усвајања планских аката. Поред тога, прописано је да мере за остваривање и унапређивање родне равноправности подразумевају стварање једнаких могућности за учешће и равноправан третман жена и мушкараца у области рада, запошљавања и samozapoшљавања, социјалне и здравствене заштите, образовања, васпитања, науке и технолошког развоја, информационо-комуникационих технологија и информационог друштва, одбране и безбедности, саобраћаја, енергетике, заштите животне средине, културе, јавног информисања, спорта, у органима управљања и надзора и њиховим телима, политичког деловања и јавних послова, сексуалног и репродуктивног здравља и права, приступа роби и услугама.

Утврђена је обавеза усвајања националне стратегије и акционог плана за родну равноправност, акционог плана за родну равноправност јединице територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, обавеза органа јавне власти и послодаваца да у своје планове и програме рада унесу део о родној равноправности, као и обавеза усвајања плана управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности.

Законом је прописано да се у јединици локалне самоуправе образују тела за родну равноправност и то:

- 1) Комисија за родну равноправност у скупштини јединице локалне самоуправе, као стално радно тело скупштине, које чине одборници/це, а све акте који се упућују скупштини разматра из родне перспективе;
- 2) Савет за родну равноправност се образује у органима управе јединице локалне самоуправе, а чине га именована или постављена лица, представници установа, органа и организација у областима значајним за родну равноправност и спречавање и сузбијање родно заснованог насиља, прати стање у области родне равноправности, иницира и предлаже мере за унапређење родне равноправности. У раду савета обавезно учествују и лица задужена за родну равноправност у органима управе јединице локалне самоуправе, која тим саветима пружају стручну и административно-техничку потпору у раду.

Ова тела за родну равноправност сарађују међусобно као и са свим другим телима за родну равноправност на нивоу јединице локалне самоуправе, аутономне покрајине и Републике Србије.

Активима скупштине јединице локалне самоуправе ближе се уређују избор, надлежности и начин рада тела за родну равноправност.

Поред тога, прописано је да су органи јавне власти који имају више од 50 запослених и радно ангажованих лица, дужни да из реда својих запослених одреде лице задужено за родну равноправност у складу са својим актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места. Лице задужено за родну равноправност:

- 1) прати спровођење политика и мера за остваривање и унапређивање родне равноправности из делокруга органа у којем су запослени;
- 2) прати стање о полној структури запослених и радно ангажованих лица у органу у коме су одређени и саставља извештаје о утврђеном стању у погледу достигнутог нивоа остваривања родне равноправности у области из делокруга органа;
- 3) доставља извештаје из тачке 2) овог става руководиоцу органа, које орган јавне власти, након доношења, доставља министарству;
- 4) сарађује са министарством и телима за родну равноправност на питањима значајним за остваривање и унапређивање роднеравноправности;
- 5) припрема податке, анализе и материјале потребне за рад тела за родну равноправност;
- 6) обавља и друге послове у складу са актом о одређивању лица задуженог за родну равноправност.

Лица задужена за родну равноправност морају бити обучена за обављање наведених послова. Министарство у сарадњи са Националном академијом за јавну управу ближе уређују програм и начин обуке лица задужених за родну равноправност, у складу са законом.

Закон прописује опште и посебне мере за остваривање и унапређивање родне равноправности, а у посебном поглављу Спречавање и сузбијање родно заснованог насиља осим забране насиља на основу пола, полних карактеристика, односно рода и насиља према женама у приватној и јавној сфери, прописане су посебне мере и програми,

као и опште и специјализоване услуге подршке. Финансијска средства за организовање и спровођење специјализованих услуга обезбеђују се у буџетима Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (ЈЛС). Изричито је наведено да услуге сигурног смештаја женама жртвама насиља и њиховој деци, као и бесплатне подршке жртвама сексуалног насиља обезбеђује јединица локалне самоуправе, самостално или у сарадњи са једном или више суседних јединица локалне самоуправе.

Према Закону о локалној самоуправи, локална самоуправа је право грађана да непосредно и преко слободно изабраних представника управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, као и право и обавеза органа локалне самоуправе да у складу са законом, планирају, уређују и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво.

У вршењу своје надлежности, јединица локалне самоуправе доноси прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописом и статутом.

У надлежности је јединице локалне самоуправе да се стара о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права и родној равноправности.

Законом о планском систему уређује се плански систем Републике Србије, односно, управљање системом јавних политика и средњорочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа.

Документ јавних политика јесте плански документ којим учесници у планском систему, у складу са својим надлежностима, утврђују или разрађују већ утврђене јавне политике.

Врсте докумената јавних политика јесу: 1) стратегија; 2) програм; 3) концепт политике и 4) акциони план. Акциони план је документ јавне политике највишег нивоа детаљности којим се разрађују стратегија или програм у циљу управљања динамиком спровођења мера јавних политика које доприносе остваривању посебних циљева стратегије, односно програма.

Акциони план садржи следеће обавезне елементе:

- 1) опште и посебне циљеве преузете из стратегије, односно програма који разрађује;
- 2) мере и активности за постизање општих и посебних циљева стратегије, односно програма, уз навођење пројеката ако се мере и/или активности спроводе кроз пројекте;
- 3) институције партнере одговорне за спровођење мера и активности, као и институцију носиоца која је одговорна за праћење спровођења и извештавање о спровођењу стратегије, односно програма који акциони план разрађује;
- 4) рок за завршетак предвиђених мера и активности;
- 5) потребна средства за спровођење мера, уз навођење извора финансирања за обезбеђена средства;
- 6) показатеље учинака на нивоу мера јавних политика, а по потреби и на нивоу активности;

- 7) информације о прописима које би требало донети односно изменити како би се реализовале мере јавне политике;
- 8) друге елементе прописане подзаконским актом Владе.

Према одредбама Закона о буџетском систему родно одговорно буџетирање представља увођење принципа родне равноправности у буџетски процес што подразумева родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности. Родна равноправност је један од циљева буџетског система, па је прописано да буџетски систем, између осталог, треба да оствари алокацијску ефикасност која подразумева распоређивање средстава буџета са циљем унапређења родне равноправности. Ово се односи на све нивое – републички, покрајински и локални, а обавезује и директне и индиректне буџетске кориснике.

2.1. Институционални механизми за остваривање родне равноправности

У Републици Србији постоје институционални механизми који спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности:

- Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова Народне скупштине Републике Србије;
- Одбор за равноправност полова у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине;
- Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова
- Координационо тело за родну равноправност, као и локални механизми за родну равноправност.
- Заштитник грађана (Закон је донет 2005. године; заменица за родну равноправност, права детета и права особа са инвалидитетом је именована 2008. год.);
- Повереник за заштиту равноправности (основан је доношењем Закона о забрани дискриминације 2010. године, повереница је именована 2010. године).
- Покрајински заштитник грађана

Стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године са Акционим планом за 2022. и 2023. годину за спровођење Стратегије у оквиру четири посебна циља предвиђа активности чији су носиоци јединице локалне самоуправе.

Посебан циљ 1: Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социоекономског развоја друштва. Овај посебни циљ допринеће смањењу родног јаза у економији кроз повећане шансе и прилике за одрживо запошљавање и samozapoшљавање, јачање предузетничких активности жена и учешћа у иновационој делатности, смањењу платног јаза на тржишту рада, препознавање, вредновање и редистрибуцију неплаћеног рада, повећано учешће жена у циркуларној, зеленој и дигиталној економији, као и укључивањем знања и научних потенцијала и друштвено одговорним односом према очувању и унапређењу животне средине и природних развојних ресурса.

Посебан циљ 2. Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва. Остваривањем овог посебног циља биће створене нормативне и друштвене претпоставке за равноправно остваривање

и заштиту основних људских права, посебно људске безбедности, родно засноване дискриминације, родно заснованог насиља, насиља према женама и у породици, равноправности жена и мушкараца у политичком животу и одлучивању о јавним пословима као предуслова за развој безбедног друштва у коме ће бити обезбеђена владавина права, равноправност у приступу правди за жене и мушкарце, а посебно за рањиве групе, у складу са међународним стандардима, делотворни инструменти заштите права и ефикасна заштита права, у складу са начелом владавине права и неотуђивим људским правима на којима почива уставни поредак Републике Србије (члан 3. Устава)

Посебан циљ 3. Успостављена приступачна и свеобухватна здравствена заштита и обезбеђена социјална сигурност. Остваривањем овог посебног циља обезбеђује се здравствена заштита и социјална сигурност за све жене и мушкарце у складу са принципом социјалне правде као једним од темељних принципа на којима почива Устав, кроз реализацију мера и активности које омогућавају приступачну и свеобухватну здравствену заштиту свим женама и мушкарцима као претпоставку за унапређење здравља, смањење неједнакости жена и мушкараца, њиховој социјалној сигурности и прерасподели неплаћених послова старања.

Посебни циљ 4. Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета. Остваривањем овог посебног циља биће створене нормативне и друштвене претпоставке за институционализацију и успостављање целовитог и функционалног система за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета, који обезбеђује координацију програма, активности и деловања свих актера који суделују у реализацији ове стратегије, а посебно механизма РР, што је изузетно значајно за остваривање родне равноправности имајући у виду мултисекторску природу ове области. Поред тога, овај посебни циљ укључује и родно одговорну статистику, родно одговорно планирање и родно одговорно буџетирање као алате који су неопходни за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета.

2.2. Институционални оквир за унапређење родне равноправности у општини Лапово

На основу члана 63. став 1. тачка 1) и став 3. Закона о родној равноправности („Службени гласник РС“ , број 52/21), члана 32. став 1. тачка 6. и члана 36. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-други закон, 47/18 и 111/21-др.закон), члана 37. тачка 49. Статута општине Лапово („Службени гласник општине Лапово”, број 2/19) и члана 4. и 9. Одлуке о образовању Комисије за родну равноправност („Службени гласник општине Лапово”, број 12/23), Скупштина општине Лапово, на седници одржаној дана 04. марта 2024. године, донела је Решење о именовању чланова комисије за родну равноправност.

За чланове Комисије за родну равноправност именују се 5 чланова. Задаци Комисије прописани су Одлуком о образовању Комисије за родну равноправност. Мандат чланова Комисије траје до истека мандата одборника Скупштине из чијег састава су именовани.

Правни основ за доношење ове одлуке садржан је у члану 4. Одлуке о образовању Комисије за родну равноправност којим је прописано да Комисија има председника и

четири члана, које бира Скупштина из састава одборника, с тим да најмање 40% чланова буду припадници мање заступљеног пола. Председник Скупштине у договору са председницама одборничких група, предлаже кандидате за председника и чланове Комисије сразмерно броју одборника које одборничке групе имају у Скупштини.

Одредбама члана 6. исте одлуке је прописано да мандат чланова Комисије траје до истека мандата одборника Скупштине из чијег састава су именовани, док је чланом 9. прописано да Скупштина доноси акт о избору председника и чланова Комисије.

3. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Локални Акциони план за родну равноправност обухвата период 2025 – 2030 годину и представља плански и развојни документ Општине Лапово, који успоставља целовиту и усклађену политику општине у циљу унапређења родне равноправности.

Сама израда ЛАП-а пролази кроз следеће фазе:

1. Стварање предуслова за реализацију процеса израде ЛАП-а
2. Анализа контекста
3. Стратешко и акционо планирање
4. Процес јавне расправе
5. Усвајање ЛАП-а од стране Скупштине општине Лапово

Први корак у процесу израде ЛАП-а за родну равноправност општине је било формирање Радне групе за израду Локалног акционог плана за родну равноправност у општини Лапово. Радна група је задужена за дефинисање динамике будућих активности на изради ЛАП-а како би финални документ припремио и усвојио на седници Скупштине општине.

У припремној фази договорено је да ЛАП буде плански документ који ће да прати циљеве дефинисане Националном стратегијом за родну равноправност и Акционим планом за спровођење Националне стратегије за родну равноправност.

Анализа контекста је један од кључних корака у процесу израде Локалног акционог плана за родну равноправност. Подаци који су прикупљени подељени су у следеће категорије:

- географски,
- демографски и витални показатељи,
- родна равноправност у партнерским и породичним односима,
- учешће у политичком и јавном животу,
- родна равноправност у сфери економије (тржиште рада, предузетништво, пољопривреда и село),
- родна равноправност у области формалног образовања и васпитања,
- насиље над женама,
- родна равноправност у медијској сфери, безбедност, здравље, спорт,
- организације цивилног друштва на територији општине, институционални оквир, финансирање.

Наведени показатељи су прикупљени кроз различите базе података, анализом индекса родне равноправности на територији општине, методом брзе процене и анкетама.

Стратешко и акционо планирање – на основу прикупљених података издефинисани су стратешки правци и приоритети општине у области родне равноправности. У дефинисању и креирању конкретних активности, поред наведених података, кључну улогу је имала и анализа локалних ресурса, односно реалне могућности локалне заједнице.

У процесу израде ЛАП-а примењен је партиципативни метод који је био заступљен у свим фазама израде овог планског документа. Прикупљање докумената, података и информација значајних за израду ЛАП-а вршено је уз подршку локалних партнерских институција, организација и удружења са територије општине Лапово. Као извори података кориштени су подаци Републичког завода за статистику, Националне службе за запошљавање и других релевантних институција.

Кроз израду ЛАП-а су дефинисани циљеви и активности који су у складу са правним оквирима у области родне равноправности, а нарочито са стратешким правцима који су дефинисани у Националној стратегији за родну равноправност за период 2021 – 2030 али и са надлежностима Општине Лапово.

Локални акциони план за родну равноправност за територију општине Лапово усмерен је на успостављање пуне равноправности жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног живота. Родна равноправност је у основи одрживог развоја уз укљученост свих. Крајњи циљ је побољшање квалитета живота грађана и грађанки. Родна равноправност је предуслов развоја и налази се у основи отклањања кључних развојних препрека Републике Србије, као што су неусаглашен демографски и економски развој, неадекватно коришћење људских ресурса, занемарен развој руралних подручја, неодговарајуће управљање природним ресурсима и угрожавање животне средине.

Основни принципи на којима се заснива планирање у области родне равноправности на територији општине Лапово су:

1. поштовање људских права, достојанства и интегритета личности, као и уважавање различитости,
2. солидарност, правичност и једнаке могућности за све, без дискриминације по било којој основи,
3. подршка личном и друштвеном оснаживању жена, нарочито припадница рањивих група,
4. јавност и транспарентност у спровођењу мера и одговорност државе у постизању родне равноправности,
5. заједнички ангажман жена и мушкараца и њихово партнерство у остваривању родне равноправности,
6. узимање у обзир економских, социјалних, административних, буџетских и других могућности,
7. континуираност планирања,
8. координација, сарадња и стратешко партнерство државног, пословног и цивилног сектора у постизању родне равноправности,
9. конзистентност и усклађеност са преузетим обавезама у процесу европских интеграција.

4. АНАЛИЗА СТАЊА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОПШТИНИ ЛАПОВО

Општина Лапово налази се у централном делу Републике Србије, у северозападном делу Шумадијског округа коме административно припада. Са укупном површином од 5.522 ха, чини 2,3% укупне површине Шумадијског округа, представљајући, по величини, његову најмању општину. Целокупна дужина границе општине износи 40 км. Сама општина окружена је са јужне стране општином Баточина, источне, општином Свилајнац, северне, општином Велика Плана, док се са западне стране граничи са општином Рача. У састав општине Лапово улазе свега два насеља: варошица Лапово и истоимено село.

Прецизније, општина Лапово се налази између 44°08'45" и 44°13'30" северне географске ширине и 21°01'20" и 21°09'30" источне географске дужине (по Гриничу). Удаљена је од Београда 106 км, од Крагујевца 31 км, док је удаљеност од Ниша 129 км.

Општина Лапово се налази на 107м надморске висине и лежи у средишњем делу тока Велике Мораве, између њених притока, река Раче и Лепенице, на прелазу алувијалне равни ове реке у ниско побрђе крајњих изданака планине Рудник.

4.1. Становништво

Површина и Број насеља: Област покрива 55 км² и садржи два насеља, што указује на релативно мању територију са малим бројем насељених места.

Становништво и Густина насељености: Са 6541 становником и густином насељености од 119 становника по км², област је умерено насељена. Ова густина сугерише да је област углавном рурална или малог градског типа.

Стопа живорођених (8) и Стопа умрлих (17) указују на негативан природни прираштај од -9 на 1000 становника, што значи да је број умрлих знатно већи од броја новорођених.

Очекивано трајање живота од 77 година је у складу са глобалним трендовима дуговечности.

Просечна старост од 46 година и Индекс старења од 193 указују на старије становништво, што може значити да је млађе становништво или мигрирало или је стопа наталитета ниска.

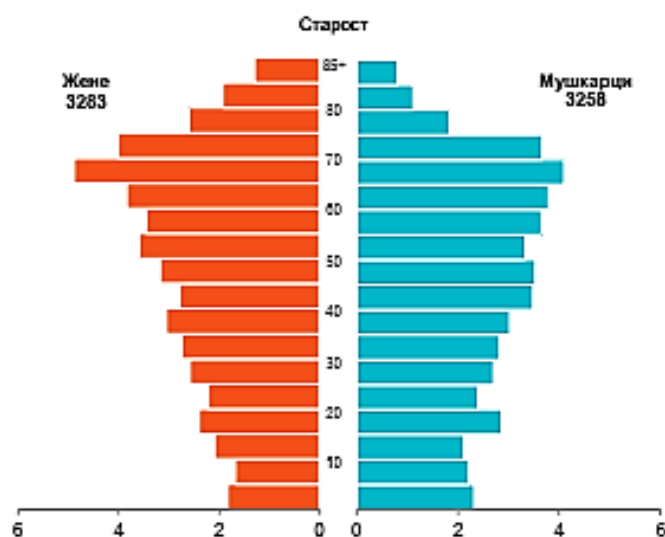
Домаћинства: Просечан број чланова домаћинства је 2,73, што је типично за модерна домаћинства са мањим бројем чланова, вероватно због трендова као што су смањење броја деце по породици и повећање броја самачких домаћинстава.

Подаци сугеришу да се област суочава са изазовима као што су старење популације и смањење броја становника. Ови трендови би могли захтевати интервенције у облику подстицаја за младе породице, подршке за старије особе и стратегије за привлачење нових становника кроз миграције.

Табела 1. Становништво општине Лапово – основни подаци¹

Параметар	Вредност	Година
Површина (км ²)	55	2022
Број насеља	2	2022
Становништво — процена средином године	6541	2023
Густина насељености (број становника/км ²)	119	2023
Стопа живорођених	8	2023
Стопа умрлих	17	2023
Стопа природног прираштаја	-9	2023
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	77	2023
Просечна старост (у годинама)	46	2023
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.)	193	2023
Просечан број чланова домаћинства	2,73	2022
Пројектован број становника (нулти миграциони салдо)	5787	2041
Пројектован број становника (са миграцијама)	6369	2041

Графикон 1. Становништво по петогодишњима и полу општине Лапово, 2023. (%)

Ова слика приказује старосну пирамиду за популацију подељену на мушкарце (десно) и жене (лево).

Укупно је 3283 жена и 3258 мушкараца, што указује на готово једнаку заступљеност оба пола, с тим што има нешто више жена.

Деца и млади (0-19 година): У овој групи приметан је мањи број становника у поређењу са осталим старосним групама, што указује на смањену стопу наталитета.

Одрасли (20-59 година): Ова група је најбројнија и чини већину популације, што је типично за популације које су у радно активном добу.

¹ Извор: Републички завод за Статистику

Старе особе (60+ година): Значајан број људи је у овој старосној групи, посебно жена, што доприноси високом индексу старења.

Приметно је да у старијим узрасним групама (посебно 70+) има више жена него мушкараца, што је уобичајено због дужег животног века жена.

Старосна пирамида је проширена на врху, што указује на старију популацију, док је сужење у доњем делу знак ниске стопе рађања.

Популација је релативно стара, са значајним уделом старијих особа, нарочито жена. Ово би могло да доведе до демографских изазова као што су опадање радне снаге и повећане потребе за услугама за старије особе.

Табела 2. Становништво према старосним групама и полу општине Лапово, 2022–2023

Опис	2022		2023	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	158	209	159	213
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	212	227	208	223
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	131	151	127	150
Деца старости 0–17 година	470	552	465	546
Број младих (15–29 година)	480	525	471	521
Радни контингент становништва (15–64 година)	1996	2096	1953	2068
Укупан број становника	3323	3272	3283	3258

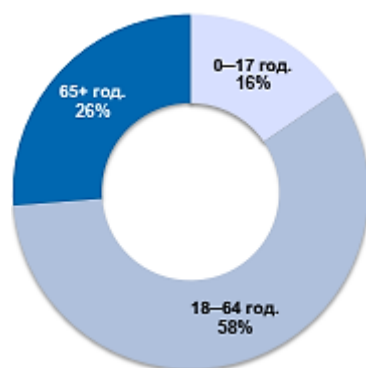
Постоји благо смањење броја становника у готово свим категоријама.

Радна популација се такође смањује, што може утицати на економски развој и услуге за старије особе.

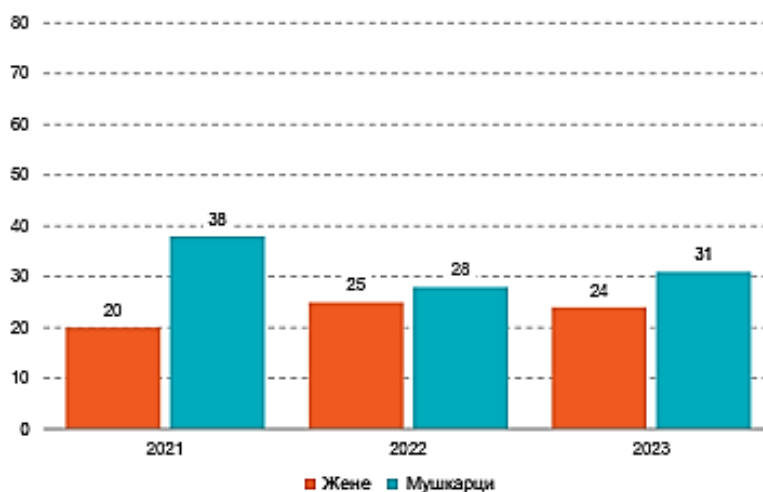
Број младих (15–29 година) такође опада, што може указивати на проблеме са задржавањем млађих генерација у области.

Овај тренд сугерише потребу за демографским политикама које би могле да подстакну повећање броја становника, посебно међу младима и радно активним становништвом.

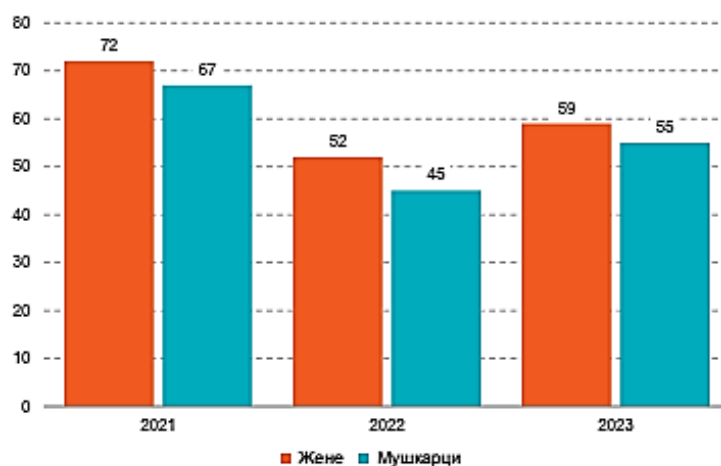
Слика 1. Становништво према старосним групама општине Лапово, 2023

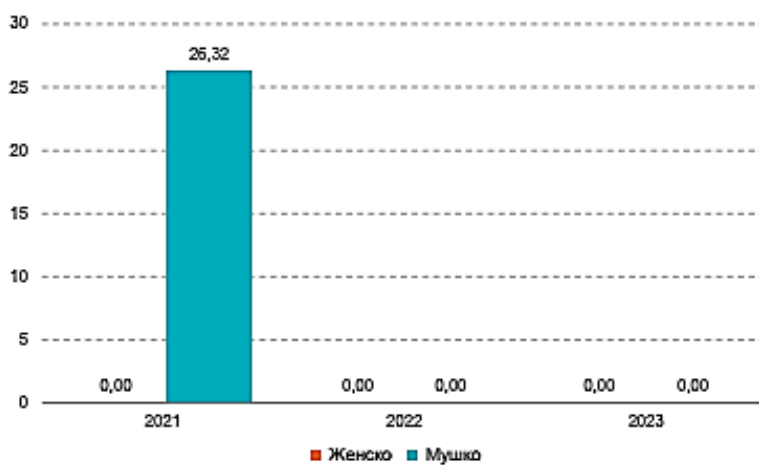
Графикон 2. Живорођени према полу општине Лапово, 2021–2023

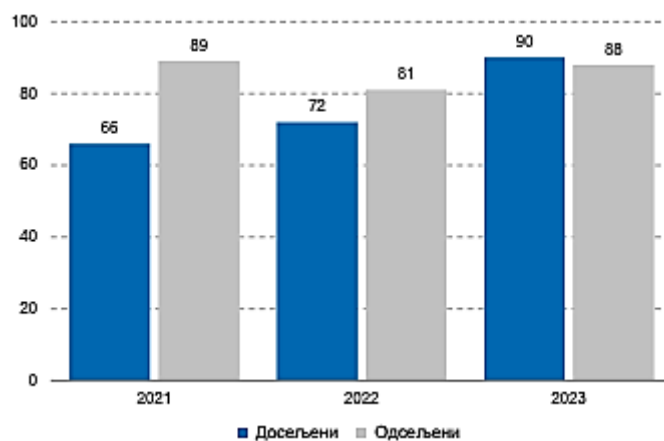
Графикон 3. Умрли према полу општине Лапово, 2021–2023

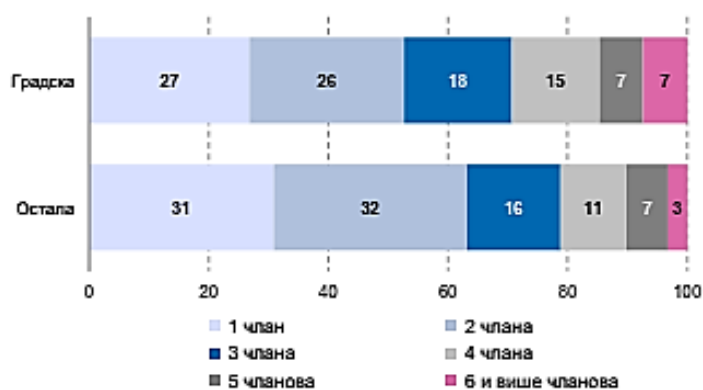
Графикон 4. Стопа неонаталне смртности према полу, 2021–2023. (Умрла одојчад старости 0-27 дана на 1000 живорођених)

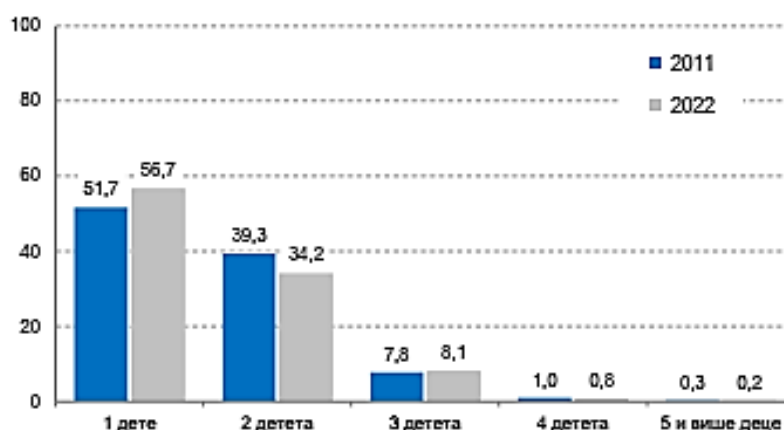
Графикон 5. Досељено и одсељено становништво општине Лапово, 2021–2023.

Графикон 6. Домаћинства према броју чланова и типу насеља општине Лапово 2022. (%)

Графикон 7. Породице са децом према броју деце општине Лапово (%)

4.2. Економија

Лапово је познато по развијеној индустрији, посебно у области производње и логистике. У оквиру радне зоне 1, која се простире на око 170 хектара западно од аутопута Е-75, налазе се значајни индустријски објекти као што су логистичко-дистрибутивни центар фирме „Баки доо“ и фабрика „Кроношпан СРБ доо“. Ове компаније су значајни послодавци у региону и доприносе економском развоју Лапова.

Поред индустрије, Лапово има и развијену пољопривреду, која је традиционално била основа економије овог региона. Захваљујући повољним климатским условима, Лапово је познато по производњи различитих пољопривредних производа, укључујући житарице, воће и поврће.

У последњим годинама, Лапово је уложило значајна средства у инфраструктуру, што је допринело побољшању саобраћајне повезаности и привлачењу нових инвеститора. Реконструкција пруге Лапово–Крагујевац, која је завршена 2019. године, омогућила је брже и ефикасније повезивање са другим деловима Србије, што је позитивно утицало на економски развој региона.

Укупно, економија Лапова је разноврсна и динамична, са снажним индустријским сектором, традиционалном пољопривредом и значајним инфраструктурним инвестицијама које подржавају даљи развој региона.

Табела 3. Запосленост и зараде

Регистровани запослени	Износ	Година
према општини рада	1912	(2023)
према општини пребивалишта	2246	(2023)
Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника (%)	34	(2023)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД)	66599	(2023)
Регистровани незапослени	677	(2023)
Регистровани незапослени на 1 000 становника	104	(2023)

На основу доступних података, можемо извршити детаљнију анализу економске ситуације у Лапову:

1. Запосленост и незапосленост - Регистровани запослени (2.246) према општини пребивалишта чине значајан проценат радног становништва, али ова бројка је и даље мања у односу на укупан број становника, што може указивати на постојање радне миграције (многи Лаповци раде у другим општинама или градовима).

Незапосленост је са 677 регистрованих незапослених доста изражена, што представља 104 незапослених на 1.000 становника. Овај проценат је релативно висок, што указује на могућност смањења стопе запослености у Лапову, као и потребу за развојем нових радних места.

2. Просечне зараде- Просечна зарада од 66.599 РСД без пореза и доприноса је испод републичког просека, што може указивати на то да Лапово има развијенији сектор са нижим платама у поређењу са већим урбаним центрима. То може бити резултат доминације индустрије са нижим зарадама или пољопривредног сектора који не пружа високе плате.

3. Запосленост према општини пребивалишта- Процент запослених према броју становника (34%) је релативно висок, што указује да велики број становника Лапова активно учествује у радној снази, али се ова стопа може побољшати уз даљи развој привредних активности и отварање нових радних места у локалној индустрији или услужном сектору.

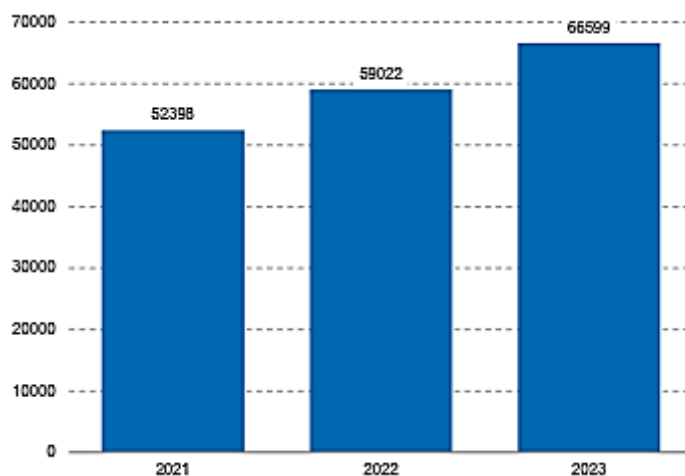
4. Могућности за развој- Индустријски сектор и развој инфраструктуре могу значајно побољшати запосленост и смањити незапосленост. Лапово се већ налази на важном саобраћајном чворишту, што може привући нове инвеститоре, посебно у области производње и логистике.

Образовање и обука радне снаге могу бити кључни за смањење незапослености, као и за побољшање квалитета радних места која су доступна у општини.

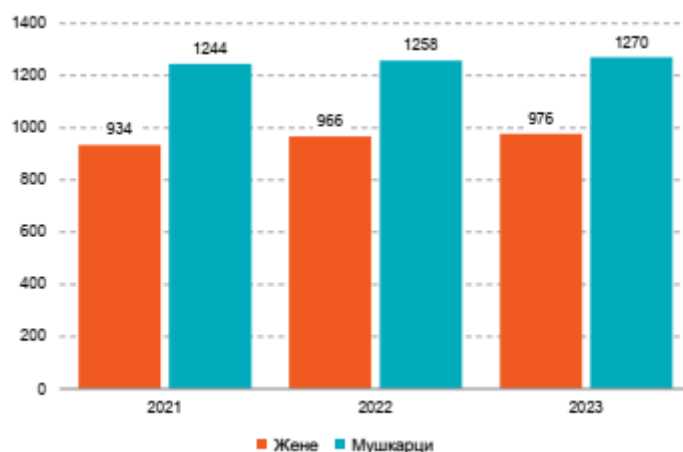
5. Ризици и изазови- Висок проценат незапослених може бити и показатељ структурних проблема у локалној економији. Можда је потребно улагати у подршку малим и средњим

предузећима, као и у развој нових индустријских и услужних делатности које ће привући радну снагу и смањити број незапослених.

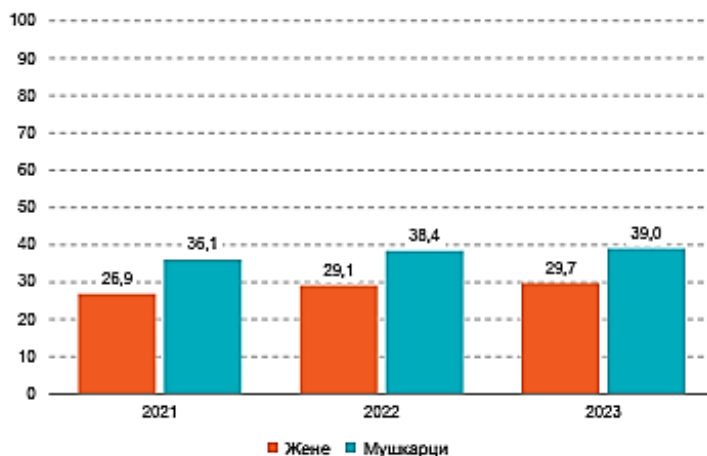
Графикон 8. Просечне зараде без пореза и доприноса, 2021–2023. (РСД)

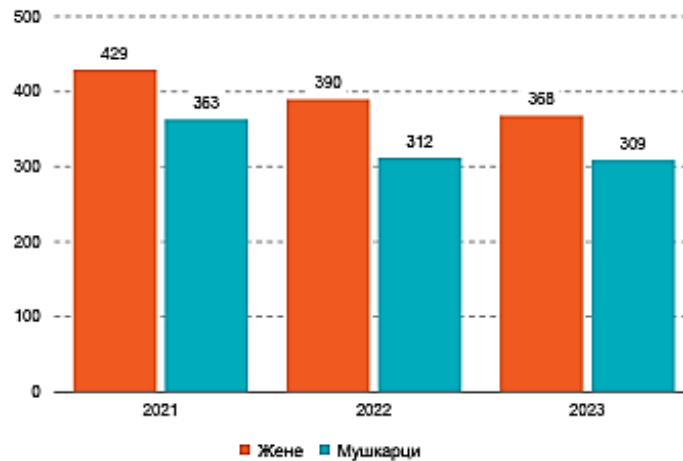
Графикон 9. Регистровани запослени према општини пребивалишта, 2021–2023.

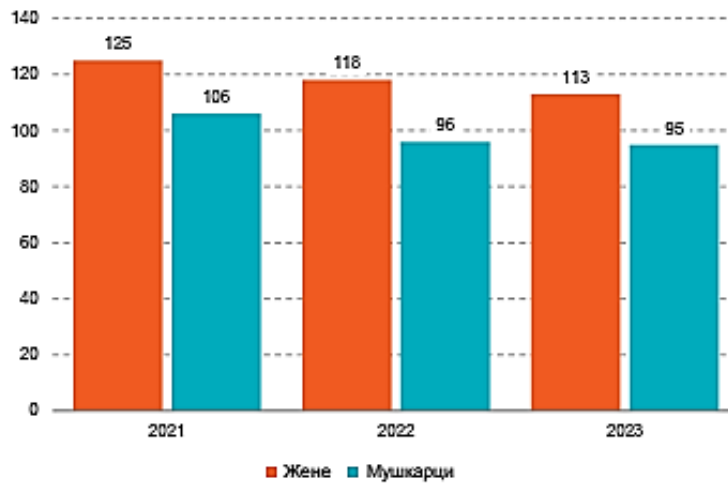
Графикон 10. Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника, 2021–2023. (%)

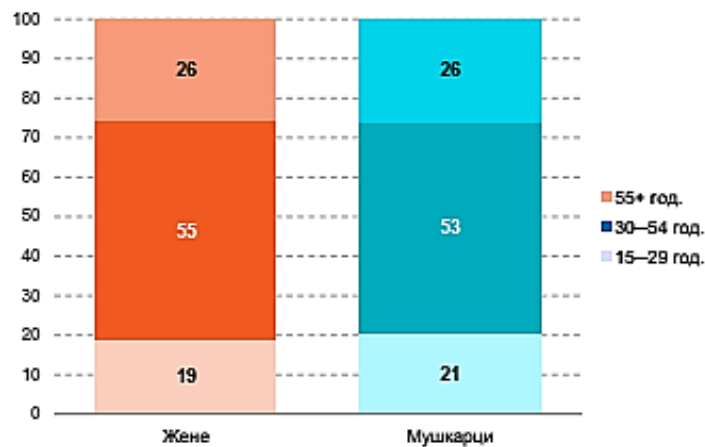
Графикон 11. Регистровани незапослени према полу, 2021–2023.

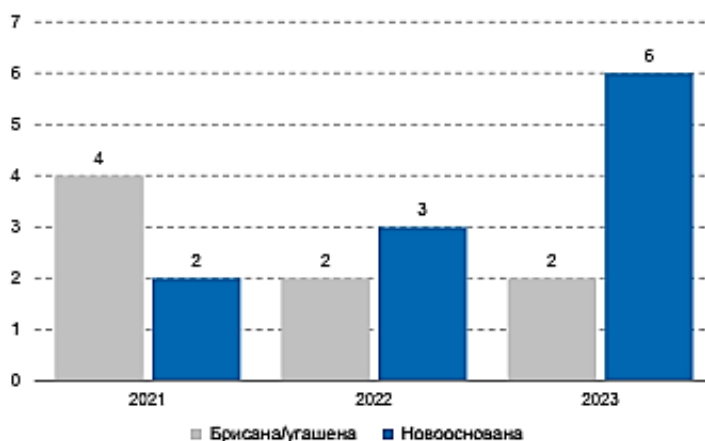
Графикон 12. Регистровани незапослени на 1000 становника, према полу 2021–2023.

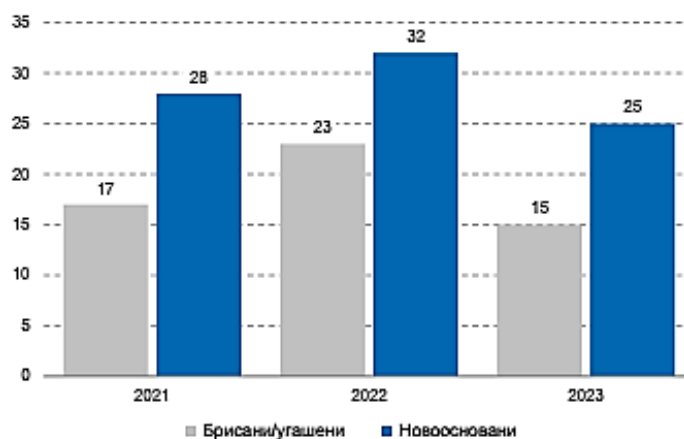
Графикон 13. Учесће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2023. (%)

Графикон 14. Брисана/угашена и новооснована привредна друштва, 2021–2023.

Графикон 15. Брисани/угашени и новоосновани предузетници, 2021–2023

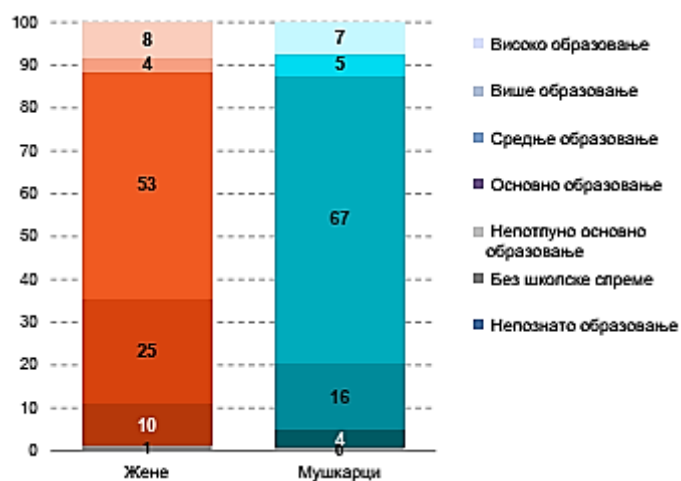

4.3. образовање

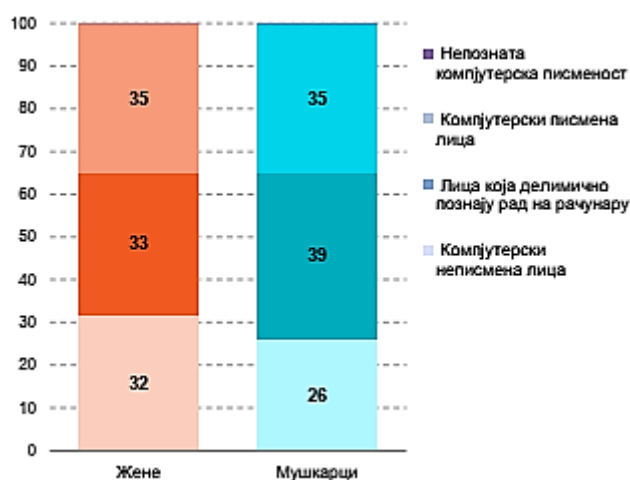
Образовни систем је у надлежности Републике Србије, односно ресорног министарства, а један део послова у надлежности локалне самоуправе. Образовни систем у Србији састоји се од предуниверзитетског образовања (рани развој и предшколско васпитање и образовање, основношколско и средњошколско) и универзитетског образовања (струковне студије – више и високе струковне школе, академске студије – факултети, мастер и докторске студије).

Образовање у Општини Лапово има дугу традицију и обавља се у три установе: ПУ „Наша младост“, ОШ „Светозар Марковић“ и Средња школа.

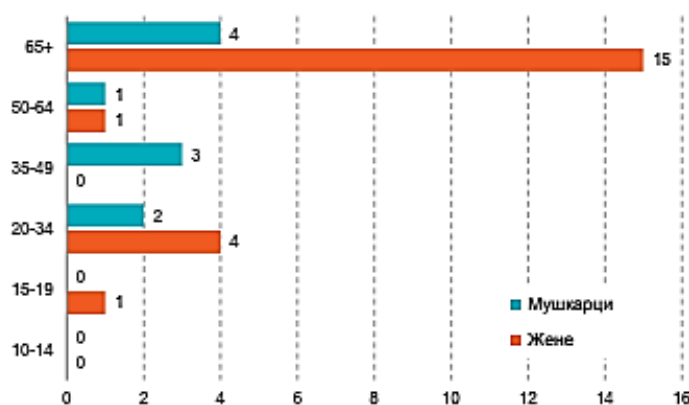
Графикон 16. Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2022. (%)

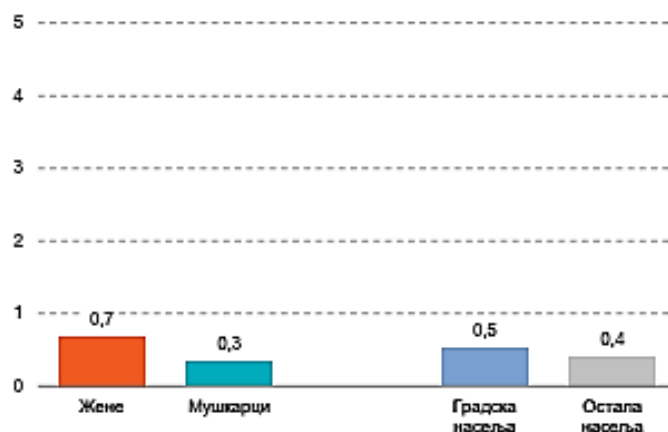
Графикон 17. Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2022. (%)

Графикон 18. Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2022.

Графикон 19. Учесће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2022. (%)

4.3.1. Предшколско образовање

Предшколско образовање у општини Лапово организовано је у оквиру Предшколске установе „Наша младост“, која је основана 1. октобра 1978. године.

Локација: Михајла Пупина бр. 2, 34220 Лапово

Број запослених: 12 васпитача и 4 медицинске сестре-васпитачи

Број деце: 191

Установа нуди различите програме боравка:

- До 5 часова
- 9–11 часова
- Преко 11 часова

Поред седишта у Лапову, ПУ „Наша младост“ има и издвојена одељења у околним насељима, чиме се омогућава приступ предшколском образовању већем броју деце.

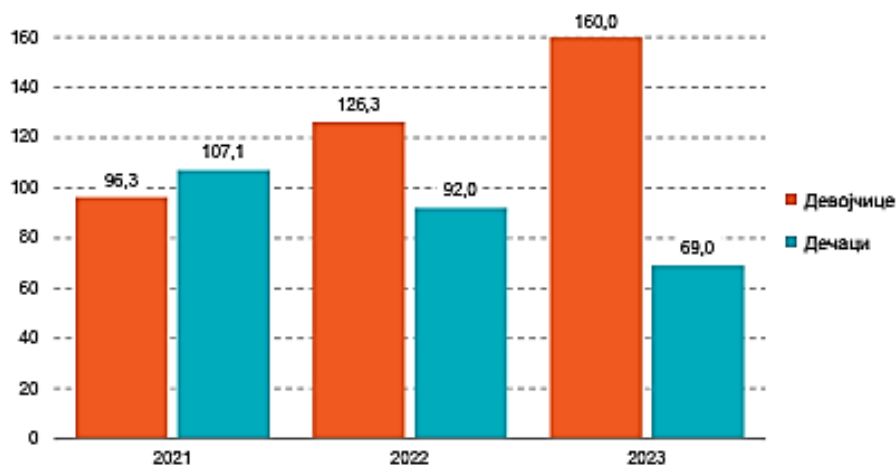
Општина Лапово је израдила Стратегију унапређења предшколског васпитања и образовања за период 2023–2028. године. Овај документ има за циљ повећање обухвата деце предшколским образовањем, побољшање квалитета васпитно-образовног рада и унапређење инфраструктуре предшколских установа.

Установа активно организује различите едукативне и културне активности за децу. На пример, недавно је организовано едукативно предавање за млађу васпитну групу и показна вежба на саобраћајном полигону, чиме се деци пружају практична знања из области саобраћаја.

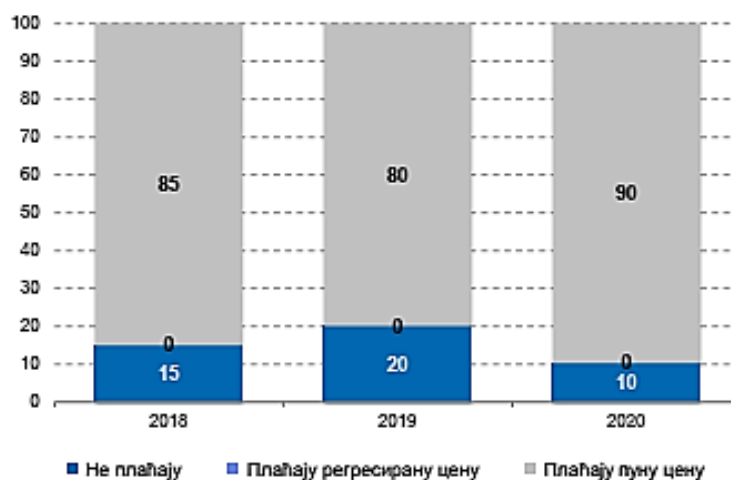
Табела 4. Подаци о предшколском образовању за 2023. годину

Опис	Број
Број установа	1
Број објеката	1
Деца узраста 0–3 године у предшколском васпитању и образовању	73
Обухват деце узраста 0–3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	52,1
Деца узраста од 3 године до поласка у ППП у предшколском васпитању и образовању	88
Обухват деце узраста од 3 године до поласка у ППП предшколским васпитањем и образовањем (%)	66,7
Деца која похађају припремни предшколски програм	44

Графикон 20. Обухват деце припремним предшколским програмом, 2021–2023. (%)

Графикон 21. Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. (%)

4.3.2. Основно образовање

У општини Лапово основно образовање организовано је у оквиру Основне школе „Светозар Марковић“, која има седиште у Лапову и неколико издвојених одељења у околним насељима.

Основна школа „Светозар Марковић“:

Адреса седишта: Косовских јунака 10, Лапово

Издвојена одељења: Карађорђева 139, Лапово, Солунска 113, Лапово

Школа нуди образовање за ученике од 1. до 8. разреда, са различитим наставним и ваннаставним активностима.

Према Одлуци о мрежи јавних основних школа, утврђен је број и просторни распоред јавних основних школа на територији општине Лапово. Ова мрежа има за циљ оптимизацију образовних ресурса и приступачност образовања свим ученицима у општини.

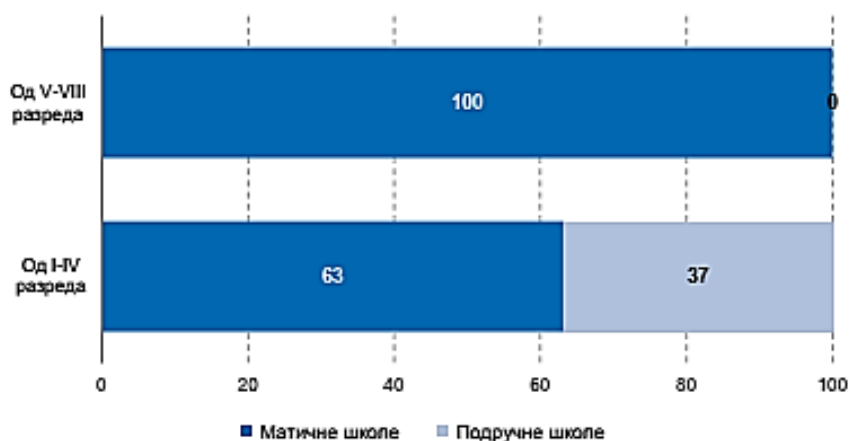
У оквиру образовног система, ученици из Лапова учествују у различитим културним и образовним активностима, као што су изложбе, литерарни и ликовни конкурси, што доприноси њиховом свеобухватном развоју.

Табела 5. Подаци за основно образовање

Опис	Број	Година
Основне школе — матичне школе	1	2023
Основне школе — подручна одељења	2	2023
Ученици уписани у основне школе — матичне школе - у ниже разреде (I — IV)	132	2022
Ученици уписани у основне школе — матичне школе- у више разреде (V — VIII)	207	2022
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења - у ниже разреде (I — IV)	77	2022
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења- у више разреде (V — VIII)	0	2022
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	96,1	2023
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	52	2023
Стопа завршавања основне школе (%)	100	2023
Стопа одустајања од школовања у основном образовању □ (%)	0,7	2023

Број деце обухваћене основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	2023
Број одраслих обухваћених основним образовањем	0	2023

Графикон 22. Ученици уписани у основне школе, 2022. (%)

4.3.3. Средње образовање

Средње образовање у општини Лапово организовано је у Средњој школи Лапово, која је основана 1993. године.

Адреса: Светозара Марковића 43, Лапово

Профили и смерови: Школа нуди образовање у следећим смеровима:

- Царински техничар
- Кувар – конобар
- Мушко – женски фризер
- Кондуктер у железничком саобраћају
- Возовођа

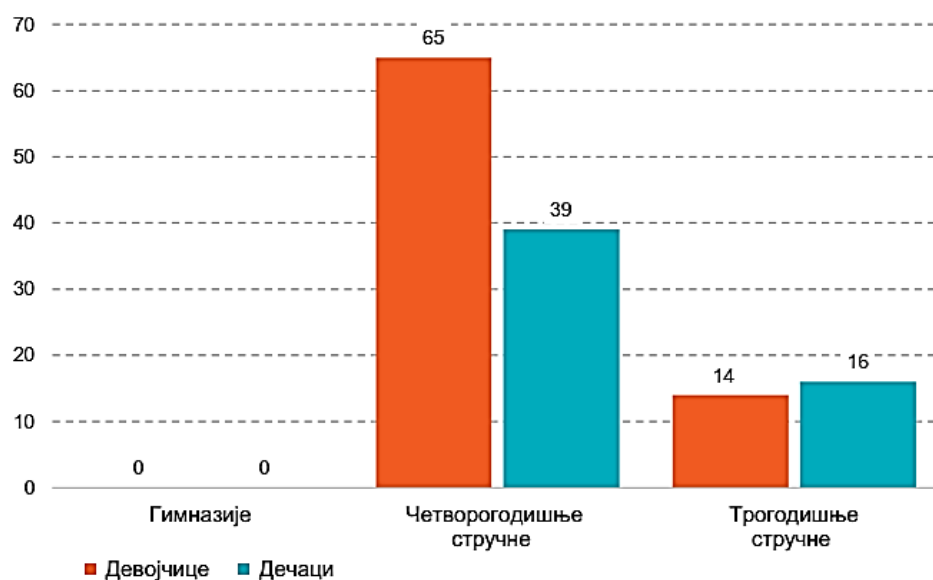
Ови смерови су у складу са потребама локалне заједнице, која поседује царински терминал и велики број шпедиција, као и значајну железничку инфраструктуру.

Школа је 2012. године потпуно реконструисана и опремљена у складу са европским стандардима.

Табела 6. Основни подаци Средње образовање

Опис	Број	Година
Средње школе	1	(2023)
Ученици уписани у средње школе	134	(2023)
Обухват деце средњим образовањем (%)	-	-
Ученици који завршавају средњу школу	41	(2023)
Стопа завршавања средње школе (%)	-	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	0,0	(2022)
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2023)

Графикон 23. Ученици уписани у средње школе, 2023

Графикон 24. Ученици који завршавају средњу школу, 2023.

4.4. Култура

Богата понуда културних дешавања у општини Лапово резултат је изузетног рада двеју установа Културно-туристичког центра „Стефан Немања“ Лапово и Општинске библиотеке “Слово”.

Разноврсна понуда културних дешавања од почетка рада од 1991. године чији се рад заснивао на музичким, биоскопским и позоришним представама, обогаћен је туристичким дешавањима и у нераскидивом деловању омогућио још потпунију понуду и врло богату за све посетиоце тј. све кориснике услуга КТЦ-а.

Последњих десет година редовно се одржавају међународне манифестације:

Међународна изложба „Град музеј железница Лапово“, Ликовна колонија УЛУ “Светлост“, годишњи концерт музичке школе „Божидар Трудић“ и културно-туристичка манифестација „Вину у част“ посвећена пољопривредницима, винарима, виноградарима али и песницима и сликарима. Посебно место у богатој понуди КТЦ-а представља и број позоришних и биоскопских представа. Посебно се истиче заједнички рад на посебним тематским изложбама као и књижевним вечерима са Општинском библиотеком „Слово“.

Културно-историјску баштину општине Лапово углавном чине споменици посвећени историјским дешавањима на простору општине и њене околине:

- Град Музеј Железнице под отвореним небом
- Спомен чесма 1804 - 2004. подигнута поводом прославе 200. године од подизања Првог српског устанка
- Споменик палим борцима у Првом светском рату
- Петров гроб посвећен Карађорђевој саборцу који је страдао у борби против турске војске
- Спомен-плоча палим борцима југословенске војске посвећена групи од 670 палих бораца
- Споменик стрељаним партизанима из Ћупријског затвора у Другом светском Рату
- Споменик црвеноармејцима страдалим у борбама за ослобођење Лапова које су се водиле од 9. до 15. октобра 1944. године.
- Споменик крајпуташ, на потезу Слатина-Ладна
- Споменик борцима палим у НОР-у
- Споменик краљу Југославије Александру I Карађорђевићу
- Споменик ђенералу Дражи Михајловићу

Манифестације:

- Међународна изложба уметника “Град Музеј железнице Лапово” - Од 2007. године устоличена је ова манифестација са идејом да уметници железничари покажу своја уметничка дела.
- Културно-туристичка манифестација „Вину у част“ - Посвећена пољопривредницима, винарима, виноградарима али и песницима и сликарима.
- Ликовна колонија УЛУ “Светлост“ - Место за све заљубљенике у уметност, не само из Лапова, већ и из околине. Дружење уз сликање и вајање и пригодан културни програм.

- Годишњи концерт музичке школе „Божидар Трудић“ Новогодишњи бал - Представља такмичење певача и плесача са територије општине Лапово али и гостију из околних општина Шумадије и Поморавља.
- Мини октобар фест - Такмичење Позоришта за децу из околних општина уз богат програм и репертоар за дечији узраст.
- Зимовање у библиотеци – циклус радионица за децу и младе у току зимског распуста.
- Летовање у библиотеци – циклус радионица за децу и младе у току летњег распуста.
- Традиционална манифестација такмичарског карактера поводом Дана Књижевног клуба „Милорад Бранковић“ – 16. маја.
- Књижевни програм за Светски дан књиге и ауторских права – 23. априла.
- Књижевни програм за Међународни дан књиге за децу - 2. априла.
- Књижевни програм за Дан библиотеке – 15. августа.
- Књижевни програм за Светски дан поезије – 21. марта.
- Представљање Листа за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност „Слово о Лапову“ – 4 пута годишње.

4.5. Здравство

Здравствена заштита грађана Лапова обезбеђује се у оквиру Дома здравља. У установи је у радном односу на неодређено време запослено 50 радника, који здравствене услуге пружају током 24 часа , редовним радом по сменама.

Током ноћи и викендима организовано је дежурство ради обављања непрекидне здравствене заштите у циљу пружања неодложне хитне медицинске помоћи.

Табела 7. Преглед здравствене установе

Домови здравља	Здравствене станице	Амбуланте (место)	Кадровска структура							
			специјалисти	лекари	стоматолози	дипл. фармацевт-медицински биохемичар	На специјализацији	Здравствени радници са ВСС	Здравствени радници са ССС	Немедицинско особље
Дом здравља Лапово	/	Лапово	6	4	2	1	2	3	21	11

4.6. Социјална заштита

Примарна делатност Центра за социјални рад "Шумадија" базира се на друштвеној и законској обавези у пружању одговарајућих облика, мера и услуга социјалне заштите, лицима у стању социјалне потребе. Непосредна заштита корисника обавља се уз примену начела и метода комплексног социјалног рада.

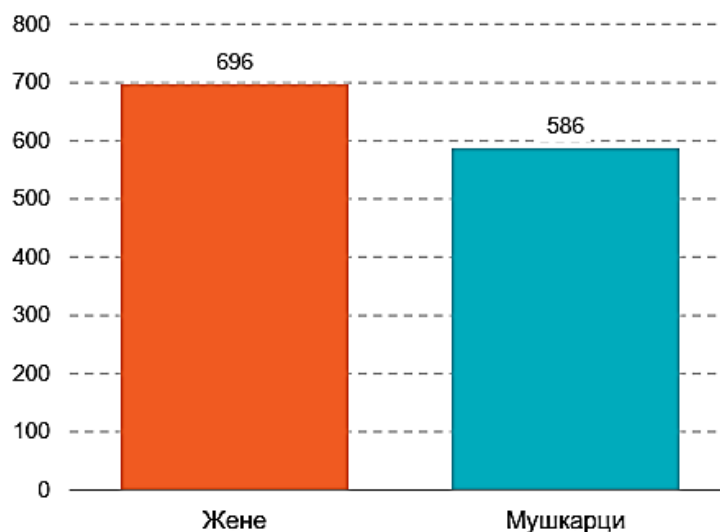
Општина Лапово права из области социјалне заштите дефинисала је посебним правним актом односно Одлуком о социјалној заштити општине Лапово, која се са Изменама и допунама примењује од 2014. године и представља једну од основа рада Центра за социјални рад на локалном нивоу.

Број корисника услуга социјалне заштите се повећава из године у годину, број корисника новчане социјалне помоћи је све већи, у порасту су и малолетничка деликвенција, насиље у породици, разводи бракова, раскид ванбрачних заједница и повера малолетне деце, поремећени породични односи, као и потребе тајног смештаја у установе социјалне заштите и отварање нових објеката за смештај.

Табела 8. Подаци о социјалној заштити

Опис	Број	Година
Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	1282	2022
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)	19,4	2022
Број стручних радника у Центру за социјални рад	1	2022
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	1282	2022
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	6569	2022

Графикон 25. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2022

5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И МОНИТОРИНГ

Носиоци активности су локална управа и локалне институције (директни и индиректни буџетски корисници), као и локална удружења грађана и друге организације, у сарадњи и партнерству са локалном самоуправом. За праћење реализације активности дефинисаних ЛАП-ом, осим носилаца активности, надлежна је Комисија за родну равноправност општине Лапово.

Комисија је уједно надлежна и за праћење остварености циљева ЛАП-а, на основу дефинисаних индикатора и за координацију других носилаца активности и сарадњу локалне управе са другим институцијама и организацијама. За праћење и евакуацију спровођења ЛАП-а, надлежна је Комисија за родну равноправност, која ће прибављати податке о спроведеним активностима од носилаца активности и која ће најмање једном годишње извештавати Општинско веће и председника општине о реализованим активностима, укључујући информисање о постигнутим резултатима (по индикаторима), као и о изазовима у спровођењу активности. Комисија за родну равноправност ће за сваку годину имплементације ЛАП-а, почевши од 2025. године припремити оперативни план, дефинисан у годишњем плану рада комисије, као и средства потребна из буџета општине за реализацију активности ЛАП-а у одређеној години. Годишњи план рада Комисије за родну равноправност, укључујући оперативни план имплементације ЛАП-а, усвајаће Скупштина општине Лапово, најкасније у децембру текуће године за наредну годину. Почевши од 2025. године оперативни план ће бити припреман у октобру текуће године за наредну годину, у складу са буџетским календаром, како би се обезбедило правовремено планирање буџетских средстава.

Локална самоуправа општине Лапово биће партнер у свим активностима које се спроводе и финансирају донаторским средствима и ставити на располагање своје ресурсе у циљу спровођења активности. Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а припрема Комисија за родну равноправност, а усваја га Скупштина општине Лапово, најкасније у децембру календарске године за коју се извештај подноси. Активности планиране ЛАП-ом подразумевају једнаке могућности за учешће припадника и припадница вишеструко маргинализованих група и тамо где то није посебно наглашено, односно, ЛАП се спроводи уз поштовање родне равноправности, забране дискриминације и једнаких могућности.

6. ЦИЉЕВИ, МЕРЕ, АКТИВНОСТИ И ИНДИКАТОРИ

На основу резултата анализе тренутног стања, дефинисани су општи и посебни циљеви овог акционог плана, као и припадајуће мере и активности.

Општи циљ

Побољшавање положаја жена и унапређење родне равноправности у општини Лапово.

Посебни циљеви

Посебни циљ бр. 1. Увођење родне перспективе у све локалне политике, мере и активности финансиране из буџета општине Лапово,

Посебни циљ бр. 2. Спровођење политике једнаких могућности и смањивање постојећих неједнакости,

Посебни циљ бр. 3. Унапређење квалитета живота у општини, кроз унапређење услуга социјалне заштите,

Посебни циљ бр. 4. Побољшање доступности и квалитета здравствене заштите,

Посебни циљ бр. 5. Подрика запошљавању и самозапошљавању жена,

Посебни циљ бр. 6. Повећање безбедности свих грађана и унапређење превенције и заштите од свих облика родно заснованог насиља према женама и девојчицама и насиља у породици кроз развијен родно одговоран систем услуга подрике жртвама насиља.

Посебан циљ бр. 1. Увођење родне родне перспективе у све локалне политике, мере и активности финансиране из буџета општине Лапово

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
1.1. Унапређење родне статистике	1.1.1. Усвајање одлуке о родној статистици /евиденцији по полу и старосном добу у складу са Законом о родној равноправности	Усвојена одлука	Доступни сви подаци разрстани по полу и старосном добу	ЈЛС, Комисија за РР, лице задужено за РР		2025	Буџет општине
	1.1.2. Информисање свих локалних институција, установа и ЈКП о вођењу родне статистике/ евиденције по полу и старосној доби	Број органа, институција, установа и предузећа који воде родну статистику и евиденције по полу и старосној доби	Доступни сви подаци разрстани по полу и старосном добу	ЈЛС, Комисија за РР	Директори установа, институција и ЈКП	2025	Буџет општине
	1.1.3. Информисање свих локалних институција, установа и ЈКП о обавезама из Закона о родној равноправности и активностима из ЛАП- а	Број информисаних орагана, институција, установа и предузећа	Локалне институције, установе и предузећа испуњавају обевезе из ЗРР и активно учествују у реализацији активности ЛАП-а	ЈЛС, Комисија за РР	Директори установа, институција и ЈКП	2025	Буџет општине

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
1.2. Увођење родне перспективе у рад ЈЛС	1.2.1. Израда плана управљања ризицима од повреде родне равноправности	Израђен план	ЈЛС испуњава обавезе за ЗРР и адекватно управља ризицима од повреде родне равноправности	ЈЛС, Комисија за РР, лице задужено за РР		2025 - 2026	Буџет општине
	1.2.2. Прикупљање и анализа родних података приликом израде стратешких докумената акционих планова и других докумената ЈЛС	Доступне/израђене родне анализе	ЈЛС има податке о родним неједнакостима а у областима у којима се израђују локална стратешка и друга документа	ЈЛС (сви запослени), Комисија за РР, лице задужено за РР, начелници одељења	Локалне институције, установе и ЈКП	Од 2025. Континуи рано	Буџет општине, донаторска средства
	1.2.3. Укључење родне перспективе у сва стратешка документа, акционе планове и друге документа ЈЛС	Број стратешких докумената, акционих планова и других докумената ЈЛС у које је укључена родна перспектива	ЈЛС боље одговара на потребе свих грађана и грађанки	ЈЛС (сви запослени), Комисија за РР, лице задужено за РР, начелници одељења	Локалне институције, установе и ЈКП	Од 2025. Континуи рано	Буџет општине
	1.2.4. Постављање услова/ критеријума укључивања родне перспективе у све конкурсе које финансира ЈЛС	Број конкурса ЈЛС у којима је услов/критеријум укључивање родне перспективе	ЈЛС боље одговара на потребе свих грађана и грађанки	ЈЛС (сви запослени) Комисија за РР, лице задужено за РР, начелници свих одељења, одељења за буџет и финансије, одељење за пројекте		Од 2026. Континуи рано	Буџет општине, донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

	1.2.5. Увођење родно осетљивог језика у документа ЈЛС	Број докумената ЈЛС у којима се користио родно осетљив језик	ЈЛС доследно користи родно осетљив језик у интерној и екстерној комуникацији	ЈЛС (сви запослени) Комисија за РР, лице задужено за РР		Од 2025. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
1.3. Подизање капацитета запослених у ЈЛС	1.3.1. Едукације на тему родне равноправности и увођења родне перспективе за запослене у ЈЛС	Број организованих обука годишње Број запослених који су похађали обуке, по полу Процент запослених који су повећали ниво знања, по полу	Постигнути су капацитети запослених у ЈЛС за бављење питањима родне равноправности и увођења родне перспективе у рад ЈЛС	Комисија за РР, лице задужено за РР, сви запослени у ЈЛС	Координационо тело за родну равноправност (КТРП)	Од 2025. континуирано	Буџет општине донаторска средства
	1.3.2. Едукација запослених о дискриминацији на раду, сексуалном узнемиревању и мобингу	Број организованих обука годишње Број запослених који су похађали обуке, по полу Процент запослених који су повећали ниво знања, по полу	Постигнути капацитети запослених у ЈЛС о дискриминацији и на раду, сексуалном узнемиревању и мобингу	Комисија за РР, лице задужено за РР, сви запослени у ЈЛС	Координационо тело за родну равноправност (КТРП) Повереник за заштиту равноправности (ПЗР) СКГО	Од 2025. континуирано	Буџет општине донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
1.4.Оснаживање локалних механизма за родну равноправност	1.4.1.Обуке за чланове Комисије за родну равноправност и лица задуженог за родну равноправност	Број обука годишње Број чланова комисија који су похађали обуке, по полу Процент чланова комисије који су повећали ниво знања, по полу	Чланови Комисије за родну равноправност и лице задужено за родну равноправност повећали ниво компетенција за питања у вези са родном равноправношћу	Комисија за родну равноправност, лице задужено за родну равноправност		Од 2026. континуирано	Буџет општине донаторска средства
	1.4.2.Иницијативе механизма за родну равноправност на побољшању родне равноправности у ЈЛС	Број иницијатива годишње Број институција, установа, ЈКП који су поднели иницијативу	Механизми за родну равноправност боље одговарају на потребе грађана и грађанки ЈЛС	Механизми за родну равноправност у ЈЛС, установама, институцијама и ЈКП		Од 2025. континуирано	Буџет општине
	1.4.3.Креирање механизма сарадње локалних механизма за родну равноправност	Успостављен механизам сарадње	Боља сарадња свих заинтересованих актера у ЈЛС и ефикаснија имплементација мера и активности планираних ЛАП-ом	Комисија за РР	Лица задужена за родну равноправност у установама, институцијама и ЈКП	2025 континуирано	
	1.4.4.Извештавање о резултатима имплементације ЛАП-а за РР	Годишњи извештај доступан Процент остварених планираних активности	Одборници информисани о резултатима ЛАП-а	Комисија за родну равноправност		Од 2025. континуирано	Буџет општине

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
1.5.Промоција родне равноправности	1.5.1.Спровођење медијске кампање о значају родне равноправности	Број месечних прилога	Грађани и грађанке боље информисани о значају и основним принципима родне равноправности	ЈЛС, Комисија за родну равноправност	Медији	2025.	Буџет општине, донаторска средства
	1.5.2.Промоција ЛАП-а, планираних активности и постигнутих резултата у области родне равноправности у ЈЛС	Број одржаних промотивних догађаја, годишње Број присутних по полу	Грађани и грађанке боље информисани о резултатима примене ЛАП-а	Комисија за РР	МЗ Установе, институције ОЦД	Од 2022. континуи ра но	Буџет општине
	1.5.3.Обележавање важних датума који су од значаја за родну равноправност и спровођење политике једнаких могућности	Израђен календар важних датума Број обележених датума, годишње Број учесника догађаја, по полу Број медијских прилога	Подизање свести грађана и грађанки о важним датумима/догађајима за родну равноправност и спровођење политике једнаких могућности	Комисија за РР	Установе, институције	Од 2022. континуи ра но	Буџет општине донаторска средства

Посебан циљ 2. Спровођење политике једнаких могућности и смањивање постојећих неједнакости

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
2.1. Смањење неједнакости у (само)запошљавању, економским мерама и подстицајима	2.1.1. Испитивање потреба жена у вези са додатним обукама и образовањем у циљу (само)запошљавањем	Урађена анализа	ЈЛС информисана о потребама жена	Комисија за РР	ОЦД, СКГО Експерти	2026.	Буџет општине, донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

	2.1.2.Организовање обука намењених женама, у односу на резултате испитивања потреба	Број обука Број полазница обука	Жене са територије ЈЛС имају више знања и вештина за (само)запошљавање	ЈЛС НСЗ	ОЦД Средње школе	Од 2026. Континуи рано	Буџет општине, донаторска средства
	2.1.3.Обезбедити средства за финансирање програма намењених економском оснаживању жена из вишеструко маргинализованих група	Износ обезбеђених средстава годишње Број жена које су добиле средства Удео жена из вишеструко маргинализованих група у укупном броју жена које су добиле средства	Жене са територије ЈЛС, укључујући и жене из вишеструко маргинализованих група имају повећане шансе за економску независност	ЈЛС, Комисија за РР, одељења за буџет и финансије, ЛЕР	Савет за младе МЗ	Од 2026. Континуи рано	Буџет општине
	2.1.4.У програму буџетске помоћи-субвенције приоритет дати женама које су носиоци пољопривредних газдинстава	Прописано да жене носиоци пољопривредних газдинстава имају приоритет за субвенције Број жена носилаца пољопривредних газдинстава које су оствариле право на субвенцију	Побољшан економски положај жена носилаца пољопривредних газдинстава	ЈЛС, Комисија за РР, одељења за буџет и финансије, одељење за пољопривреду		Од 2026. континуи рано	Буџет општине
	2.1.5.Расписивање јавних позива за жене носиоце пољопривредних газдинстава за увођење нових технологија у пољопривредну производњу	Број расписаних конкурса Број пријављених жена носилаца пољопривредних газдинстава по конкурсима Висина одобрених средстава (просек)	Унапређење економског положаја жена носилаца пољопривредних газдинстава	ЈЛС, одељења за буџет и финансије, пољопривреда	Комисија за РР	Од 2026. континуи рано	Буџет општине, донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
2.2. Унапређење квалитета и доступности здравствене заштите	2.2.1. Информисање о доступној здравственој заштити, посебно жена из вишеструко маргинализованих група	Број догађаја годишње Број учесника по догађају, по полу Удео жена из вишеструко маргинализованих група у укупном броју учесника	Грађани и грађанке боље информисани о доступној здравственој заштити	ЈЛС, Комисија за РР, Здравство	МЗ, Дом здравља	Од 2025. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
	2.2.2. Спровођење кампања за подизање свести жена и мушкараца о важности превентивних прегледа и очувања општег и репродуктивног здравља	Број кампања Број медијских прилога Израђени промо материјали, број	Подигнута свест грађана и грађанки о важности превентивних прегледа и очувања општег и репродуктивног здравља	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за здравство	Медији Дом здравља МЗ	Од 2025. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
	2.2.3. Организовање превентивних здравствених прегледа (базари здравља) у насељеним местима	Број одржаних базара годишње Број урађених превентивних прегледа, по полу Удео особа из вишеструко маргинализованих група у укупном	Унапређен приступ здравственој заштити грађана и грађанки у насељеним местима	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за здравство, Дом здравља	МЗ Медији	Од 2025. континуирано	Буџет општине

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

		броју урађених превентивних прегледа, по полу					
	2.2.4.Обезбеђивање нових лабораторијских уређаја	Број нових лабораторијских уређаја годишње	Побољшање доступности здравствене заштите свим грађанима и грађанкама	ЈЛС Дом здравља	МЗ, ЦСР	Од 2026. континуи рано	Буџет општине, донаторска средства
2.3.Унапређење квалитета и доступности социјалне заштите	2.3.1.Информисање о доступној социјалној заштити, посебно жена из вишеструко маргинализованих група	Број догађаја годишње Број учесница по догађају, по полу Удео жена из вишеструко маргинализованих група у укупном броју учесника	Грађани и грађанке боље информисани о доступној социјалној заштити	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за социјалну политику	МЗ ЦСР	Од 2025. континуи рано	Буџет општине, донаторска средства
	2.3.2.Родна анализа потреба за услугама социјалне заштите	Урађена родна анализа	ЈЛС информисана о потребама жена и мушкараца за услугама социјалне заштите	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за социјалну политику, ЦСР, МЗ		Од 2026.	Буџет општине, донаторска средства
	2.3.3.Пилотирање нових услуга социјалне заштите, у односу на резултате родне анализе	Број нових услуга Број корисника нових услуга, по полу Задовољство корисника нових услуга, по полу	Побољшана доступност социјалне заштите грађанима и грађанкама	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за социјалну политику, ЦСР	Други пружаоци услуга социјалне заштите	Од 2026. континуи рано	Буџет општине, донаторска средства

Посебан циљ 3. Унапређење квалитета живота у општини, кроз унапређење услуга социјалне заштите

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
3.1. Унапређење безбедности у заједници	3.1.1. Формирање локалног савета за безбедност	Основањ локалног савеза за безбедност	Повећана свест о значају питања безбедности у ЈЛС	ЈЛС, Комисија за РР		2025.	Буџет општине
	3.1.2. Умрежавање свих актера у локалној заједници који се баве питањима безбедности и родне равноправности	Број актера Број одржаних састанака годишње	Безбедност у ЈЛС је један од приоритета	ЈЛС, Комисија за РР, Савез за безбедност	ПУ/ПС Савет за младе Локални штаб за ванредне ситуације Црвени крст	2025.	Буџет општине
	3.1.3. Испитивање ставова грађана и грађанки о безбедности у ЈЛС	Уређена анализа о безбедности у ЈЛС	ЈЛС информисана о безбедносним проблемима грађана и грађанки	ЈЛС, Комисија за РР, Савет за безбедност	Експерти	2026	Буџет општине, донаторска средства
3.2. Унапређење безбедности учесника у саобраћају	3.2.1. Санација и континуирано одржавање локалних путева у насељеним местима и побољшање прегледности раскрсница	Дужина санираних путева, годишње Број уређених раскрсница	Повећана безбедност учесника у саобраћају	ЈЛС, одељење за урбанизам	ЈКП и друга ангажована предузећа	2025.	Буџет општине, донаторска средства
	3.2.2. Санација и континуирано одржавање бициклических стаза и тротоара	Дужина санираних бициклических стаза Дужина санираних тротоара	Повећана безбедност учесника у саобраћају бициклиста и пешака	ЈЛС, одељење за урбанизам	ЈКП и друга ангажована предузећа	2025.	Буџет општине, донаторска средства

Посебан циљ 4. Побољшање доступности и квалитета здравствене заштите

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
3.3.Повећање наталитета	3.3.1.Финансијска подршка паровима за процес биомедицински потпомогнуте оплодње (БМПО)	Број парова годишње	Повећан број новорођене деце	ЈЛС		2025	Буџет општине
3.4.Повећање доступности образовања	3.4.1.Обезбеђивање бесплатног превоза за све средношколце /стипендије	Број месечних карата, по полу Број месечних стипендија, по полу	Повећана доступност средњошколског образовања	ЈЛС	ЈЛС	Од 2026. континуи рано	Буџет општине
3.5.Побољшање услова животна средине	3.5.1.Садња дрвореда између насељених места	Број насељених места Број посађеног дрвећа	Побољшање квалитета животне средине	ЈЛС, одељење за урбанизам, одељење за заштиту животне средине	ЈКП, МЗ	Од 2026. континуи рано	Буџет општине, Донаторска средства
	3.5.2.Уређење пешачких стаза	Дужина урађених пешачких стаза	Побољшање квалитета животне средине	ЈЛС, одељење за урбанизам, одељење за заштиту животне средине	ЈКП МЗ	Од 2026. континуи рано	Буџет општине

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

3.6.Повећање доступности културних садржаја	3.6.1.Установе културе креирају планове и програме у складу са потребама жена	Број културних програма, годишње Број жена које учествују у реализацији културних дешавања	Повећано учешће жена у креирању, и реализацији јавних културних дешавања	ЈЛС, одељење за јавне службе, установе културе	Комисија за РР	Од 2025. континуирано	Буџет општине
	3.6.2.Повећање броја културних садржаја у селима	Број културних дешавања на селу Број посетилаца, по полу	Повећано задовољство жена и мушкараца са села културном понудом	ЈЛС, одељење за културу, установе културе	Комисија за РР МЗ Медији	Од 2026. континуирано	Буџет општине, донаторска средства

Посебан циљ 5. Увођење политике једнаких могућности и боље коришћење женских ресурса у спорту и образовању

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
5.1.Повећање доступности спортских активности и садржаја	5.1.1.Промоција важности спорта за девојчице	Број организованих догађаја Број учесника догађаја, по полу Број медијских прилога	Подигнута свест грађана и грађанки о важности бављења девојчица спортом	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за спорт; Установа за спорт	Спортски савез Спортски клубови Медији	Од 2026. континуирано	Буџет општине
	5.1.2.Организовање спортских активности за девојчице у основним школама	Број основних школа Број спортова Број девојчица које учествују у спортским активностима	Повећана спортска активност девојчица, повећано разумевање девојчица о важности спорта	ЈЛС, комисија за РР, одељење за спорт, Установа за спорт	Спортски савез Спортски клубови Основне школе	Од 2026. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
	5.1.3.Организовање спортских активности за девојчице у средњим школама	Број средњих школа Број спортова Број девојчица које учествују у спортским активностима	Повећана спортска активност девојчица, повећано разумевање девојчица о важности спорта	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за спорт, Установа за спорт	Спортски савез Спортски клубови Средње школе	Од 2025. континуирано	Буџет општине, донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

	5.1.4.Обезбеђивање бесплатних спортских активности (месец дана бесплатног спорта) за особе оболеле од карцинома	Организовање месец дана бесплатног спорта сваке године Број спортова/спортских активности Број учесника спортских активности по полу и старосној доби	Повећана спортска активност грађана и грађанки	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за спорт, Установа за спорт	Спортски савез Спортски клубови Медији	Од 2025. континуи рано	Буџет општине, донаторска средства
	5.1.5.Промоција рекреације и рекреативног бављења спортом	Број организованих догађаја Број учесника догађаја, по полу Број медијских прилога	Подигнута свест грађана и грађанки о важности рекреације и рекреативног бављења спортом	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за спорт, Установа за спорт	Спортски савез Спортски клубови Медији, МЗ	Од 2025. континуи рано	Буџет општине
	5.1.6.Равномерна расподела средстава мушким и женским спортским удружењима	Висина средстава намењена спортским клубовима и спортским удружењима Удео средстава додељен женским спортским клубовима и спортским удружењима	Повећање могућности за бављење женским спортом	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за спорт, одељење за буџет и финансије		Од 2026. континуи рано	Буџет општине

Посебан циљ 6: Повећање безбедности свих грађана и унапређење превенције и заштите од свих облика родно заснованог насиља према женама и девојчицама и насиља у породици кроз развијен родно одговоран систем услуга подршке жртвама насиља.

Мере	Активности	Индикатори	Очекивани резултати	Носиоци активности	Остали актери	Рок	Потребни ресурси
6.1.Превенција насиља, посебно насиља према женама и девојчицама и насиља у породици	6.1.1.Испитивање потреба за обезбеђивањем привременог смештаја жртава насиља (прихватилиште/сигурна кућа) и друге услуге за жене у ситуацијама насиља	Урађена анализа испитивања потреба	ЈЛС боље информисана о потебама жена насиља	ЈЛС, Комисија за РР, одељење за совијалну заштиту, децу, бригу о породици, ЦСР	Група за координацију и сарадњу Савет за безбедност Експерти	2026	Буџет општине, донаторска средства
	6.1.2.Организовање радионица са младима у циљу подизања свести о радно заснованом насиљу и безбедности	Број одржаних радионица годишње Број младих учесника, по полу	Младе жене и мушкарци имају повећану информисаност о родно заснованом насиљу	ЈЛС, Комисија за РР, Савет за безбедност, Канцеларија за младе	ПУ/ПС Основне и средње школе МЗ	Од 2026. континуирано	Буџет општине, донаторска средства
6.2.Смањење насиља над женама кроз континуирану сарадњу и подршку институцијама које се баве решавањем овог проблема	6.2.1.Повећана информисаност жена, посебно у сеоским срединама, како би се повећало пријављивање насиља	Промењени ставови жена о пријављивању насиља Повећан број пријава	Број информисаних жена Број пријава Број медијских садржаја	ЈЛС, Комисија за РР, ЦСР	Медији,Школа	Од 2025. - 2028	Буџет општине
	6.2.2.Повећање капацитета кључних актера да се баве овом темом кроз едукације, радионице, студијске посете, ангажовање нових људи	Повећан број људи у институцијама Унапређена знања запослених	Институције су повећале своје капацитете за бављење темом насиља у породици и према женама	ЦСР, Полицијска управа, Тужилаштво, помоћник председника општине	НВО Партнерске организације, мреже које се баве теме	Од 2025. – 2028.	Буџет општине, донаторска средства

Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност у општини Лапово
2025–2030

	како би се смањило насиље над женама у општини	Број радионица, семинара које су похађали запослени	Ојачао је систем заштите	задужено за образовање			
6.3.Подршка и афирмација сеоских жена	6.3.1.Финансирање удружења сеоских жена кроз програме намењене НВО и друге програме	Број женских организација која су добила средства Износ средстава (у односу на остала удружења) Број конкурса са овим циљем	Оснажене женске организације Већи број жена се укључује у рад	ЈЛС	Комисија за РР	Од 2025.-2027	Буџет општине, донаторска средства
	6.3.2.Унапредити сарадњу Удружења сеоских удружења и тела за РР у општини	Број заједничких састанака Број заједничких иницијатива	Повећана укљученост удружења у доношењу одлука Повећана видљивост сеоских жена	Лице за РР	Медији	Од 2025.-2027	Буџет општине

РЕФЕРЕНЦЕ

- Закон о родној равноправности (2021) – Основни правни оквир за унапређење родне равноправности у Србији.
- Национална стратегија за родну равноправност 2021–2030. година – Стратегија за промоцију родне равноправности и смањење родног јаза.
- Акциони план за спровођење Стратегије за родну равноправност (2021–2023) – Практични кораци и мере које треба предузети.
- Закон о спречавању дискриминације (2009)
- Закон о раду (2021, измењен и допуњен)
- Закон о забрани насиља у породици (2016)
- Закон о социјалној заштити (2011)
- Закон о избору народних посланика (2022, измењен и допуњен)
- Закон о основама система образовања и васпитања (2017)
- Стратегија спречавања и борбе против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици (2021–2025)
- Стратегија за развој руралних подручја Србије (2021–2027)
- Национална стратегија за социјалну заштиту (2021–2030)
- Стратегија за економско оснаживање жена у Србији (2023–2030)
- Национални акциони план за спровођење Резолуције 1325 Савета безбедности УН о женама, миру и безбедности
- Стратегија за унапређење положаја жена и промоцију родне равноправности у спорту (2022–2028)
- Родна равноправност у локалним самоуправама“ (УНДП, 2020)
- „Жене у Србији: између традиције и модерности“ (Сузана Вуковић, 2018)
- „Родна осетљивост у јавним политикама на локалном нивоу“ (Ива Младеновић, 2021)
- „Приручник за родно одговорно буџетирање“ (Министарство финансија, 2019)
- Годишњи извештаји о стању родне равноправности у Србији (2021, 2022)
- „Положај жена у руралним подручјима Србије“ (УН Жене, 2019)
- UN Women Србија – rs.unwomen.org
- Агенција за родну равноправност (Gender Equality Agency) – gendernet.rs
- Канцеларија за родну равноправност Владе Србије – rodnaravnopravnost.gov.rs
- Портал за родно одговорно буџетирање – grb.rs
- CEDAW (Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена)
- Истанбулска конвенција (2014)
- Резолуција 1325 Савета безбедности УН